

ТЕАТР

**PORTO
FRANKO**

стор. 12



ПОГЛЯД

**РЕПЕР
НОБЕЛЯ**

стор. 14



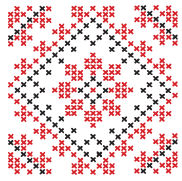
НА ПЕРЕХРЕСНІЙ
СТАНЦІЇ

**РЕЗИДЕНЦІЯ
ВЕНСПІЛС**

стор. 13



cultua.media



КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№27 | 7 липня 2017

загальнодержавна українська газета

ISSN 2519-4429



СВІТОВА КЛАСИКА УКРАЇНСЬКОЮ

стор. 8-9



4 820157 1940013 27

ДМИТРО ЧОБИТ:

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ. НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ СТОР. 2-6

Співачка Анна СПІЗНОВА. Фото Євгена БУКЕТА з концерту «Опери В.А. Моцарта – українською» в Києві

Ганебних вчинків треба боятися не тоді коли про них пишуть, а коли їх роблять.

Українська народна мудрість

Дмитро ЧОБИТ

Закінчення.

Початок у № № 24, 25, 26 за 2017 рік

ПРОДАЖНІ БЛАГОДІЯННЯ

Виходячи із текстів усіх нотаріальних довіреностей, виданих А. Серикову та його компаньйону В. Гриценку від імені Л. П. Тронько, головному положенням у них була передача прав та повноважень на розпорядження усім нерухомим і рухомим майном родини Троньків. Шість таких довіреностей було нотаріально засвідчено з листопада 2011-го до жовтня 2012 років. Але найбільш продуктивним нотаріальним днем стало 14 червня 2012 року.

Тоді нотаріус Б. П. Романовський посвідчив аж два договори купівлі-продажу квартир, що належали Валентині Іванівні Тронько (вдові академіка) та Ларисі Петрівні Тронько (дочці академіка).

Покупцем виступав громадянин Російської Федерації Гриценко Валерій Олександрович, а продавцем – Л. П. Тронько. Судячи із договору, вона, «перебуваючи при здоровому розумі і ясній пам'яті та діючи добровільно», наче б то продала В. О. Гриценку за 311746 гривень належну їй та матері чотирикімнатну квартиру № 57 по вул. М. Грушевського 34-А. Загальна площа квартири 128,1 кв.м.

Дуже показово, що договір купівлі-продажу підписала Л. П. Тронько із приміткою: «Дію від свого імені та від імені мами В. І. Тронько». Ось де знадобилася нотаріальна довіреність, видана мамою дочці під патронатом А. Серикова 4 листопада 2011 року. Про цю довіреність ми вже докладно писали. Дуже далекоглядний план. Блискуча комбінація. Аж дух захоплює. Гросмейстерський хід. А може, злодійський? Остання версія більш правдоподібна.

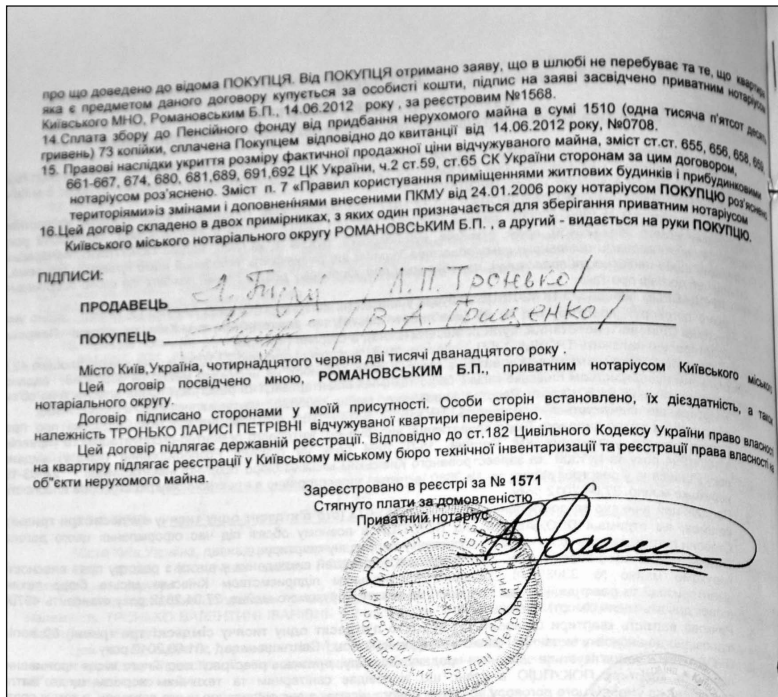
Цього ж дня цей же приватний нотаріус Б. П. Романовський посвідчив ще один договір купівлі-продажу квартири. Продавцем знову виступала Л. П. Тронько, а покупцем все той же громадянин Росії В. О. Гриценко. Судячи із змісту нотаріально засвідченого договору, Л. П. Тронько наче б то продала, а В. О. Гриценко за 151 тисячу гривень купив двокімнатну квартиру № 96 загальною площею 42,80 кв. м по вул. Лаврській, 4, в якій по теперішній час зареєстрована Л. П. Тронько.

Таким чином в один день Лариса Петрівна Тронько та її мама Валентина Іванівна Тронько позбулися юридичного права на обидві квартири – це підтвердив приватний нотаріус Б. П. Романовський. Про це особисто говорив мені і А. Сериков, який нібито був присутній при цій продажно-благодійній операції. А коли я за-

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ

ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА



Прикінцева частина договору купівлі-продажу квартири №57 по вул. М. Грушевського, 34-А

питав А. Серикова: «А де ж мали жити вдова і дочка академіка?» – Він, не моргнувши оком, відповів: «А їх ніхто не виганяв – хай живуть».

Навіщо ж тоді купувати? – перепитав я.

– Продати обидві квартири дуже хотіла сама Лариса Петрівна, вона просила мене їх купити, але добре, що я відмовився, – додав А. Сериков.

У правдивість цих слів дуже важко віритися, з огляду на такі незаперечні факти.

Перше. Про продаж квартири нічого не знала Валентина Іванівна Тронько, вдова покійного академіка. Коли 2 грудня 2013 року її виписали з лікарні «Феофанія» і завезли у квартиру № 57 по Грушевського, 34-А, то вона обурилася: «Це не наша квартира!» Вона не впізнала власну квартиру, бо А. Сериков і В. Гриценко її змінили до невпізнання! Отже, людина нічого не знала про якийсь продаж. Не знала про це і її дочка Лариса Петрівна Тронько.

Друге. На той час 93-річна Валентина Іванівна Тронько, використовуючи юридичний термін, була недієздатною – у неї пропадала пам'ять, вона часто не впізнавала людей, не знала, де перебуває, але коли її покладали у кімнати, де до цього проживали А. Сериков з В. Гриценком, то вона, вказуючи на темного кольору шпалери та обклеєну пінопластом стелю, неодноразово повторювала: «Де я є? Це не наша квартира!»

Третє. За словами Л. П. Тронько, факт продажу квартири А. Сери-

ков тримав у суворій таємниці і нічого про це їй не говорив.

Четверте. На момент виписки із лікарні «Феофанія» у 2013 р. 95-річній Валентині Іванівні Тронько, окрім своєї квартири, не було куди їхати, тому вона з поламанною ногою і приїхала у власне помешкання.

П'яте. У 2013 році Валентину Іванівну Тронько привезла з «Феофанії» машина швидкої допомоги, замовлена Л. П. Тронько, а допомогли їй піднятися й увійти у свою квартиру А. Сериков та В. Гриценко. Якби А. Сериков не приховував факту купівлі-продажу квартири, то чому б він вселяв людину в уже чужу квартиру?

Шосте. Вдову академіка Валентину Іванівну Тронько виписали із лікарні «Феофанія» 2 грудня 2013 року, тобто через півтора року після нотаріального оформлення купівлі-продажу квартири В. Гриценком. Якщо то була на 100% його квартира, то чому він вселяв туди вдову академіка?

Сьоме. У пункті 6 Договору купівлі-продажу квартири зазначено, що «Продавець зобов'язується звільнити продану квартиру, знятися з постійного місця проживання та передати квартиру Покупцю». Таких дій ніхто не виконував з простої причини – мама і дочка Троньки про таку перспективу навіть не здогадувалися!

Восьме. Свідоцтво про право власності на квартиру № 57 видано на ім'я Валентини Іванівни Тронько Бюро приватизації житлового управління Кабінету Міністрів України та зареєстровано в електронному реєстрі прав власності на нерухоме майно 27 квітня 2012 року!

В. І. Тронько тоді мала 94 роки, вона була стара, хвора і немічна, прикута до ліжка, паралізована. За свідоцтво про право власності В. І. Тронько не могла ходити не тільки в силу свого віку, а тому, що воно ні їй, ні її чоловікові ніколи не було потрібне! Свідоцтво права власності на квартиру потрібно тоді, коли її відчужують – дарують або продають! Сам факт реєстрації такого права однозначно свідчив про запланований акт відчуження квартири! Ні В. П. Тронько, ні Л. П. Тронько нічого не чули і не відали про свідоцтво права власності на квартиру № 57 по вул. Грушевського, 34-А. Хто виробив це свідоцтво і з якою метою? Окрім А. Серикова та В. Гриценка, це зробити не міг ніхто – лише вони мали для цього аж 6 нотаріально засвідчених довіреностей! Ось навіщо були потрібні ці нотаріальні акти!

Хто виписував на 94-річну Валентину Іванівну Тронько свідоцтво про право власності, а потім «купив» цю квартиру, чи був присутній при її «продажі» і є тою людиною, що замислила недобре. Перед нами діяння, у яких може вбачатися злий умисел. А злий умисел – це і є складова кримінального злочину – шахрайства із заподіянням шкоди в особливо великих розмірах.

Той факт, що 2 грудня 2013 року А. Сериков і В. Гриценко особисто допомогли В. І. Тронько прибути із «Феофанії» і вселитися прями́сінько у квартиру № 57 по вул. М. Грушевського 34-А, незаперечно свідчить про те, що вони самі не вірили в успішність нотаріально-засвідченого акта про нібито купівлю цієї квартири!

На що ж розраховували А. Сериков і В. Гриценко? Можливо, вони сподівалися на те, що 94-річна В. І. Тронько доживатиме свій вік на урядовій дачі в Кончі-Заспі. Але у листопаді 2013 року Управління урядовим будинком відпочинку «Конча-Заспа» повідоми-

З РЕЄСТРУ ПРАВ ВЛАСНОСТІ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО			
Комунальне підприємство Київське міське бюро технічної інвентаризації та реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна			
Номер витягу:	33816785		
Дата:	12.04.2012		
Заявник:	Сериков Анатолій Никифорович		
Реєстраційний номер майна:	36440721		
Тип об'єкта:	квартира		
Адреса об'єкта:	м. Київ, вулиця Грушевського Михайла, будинок 34а, квартира 57		
Номер запису:	2882 в книзі: д. 7-73		
ПРАВА ВЛАСНОСТІ:			
Власники	Підстава виникнення права власності	Форма власності	Частка
Тронько Валентина Іванівна	свідоцтво про право власності / - / 28.04.1993 / Бюро по приватизації виробничого житлового ремонтно-експлуатаційного управління Господарського управління Кабінету Міністрів України / розпорядження № 370 від 27.04.1993р. /	спільна сумісна	1/1
Тронько Петро Тимофійович	свідоцтво про право власності / - / 28.04.1993 / Бюро по приватизації виробничого житлового ремонтно-експлуатаційного управління Господарського управління Кабінету Міністрів України / розпорядження № 370 від 27.04.1993р. /	спільна сумісна	
Опис об'єкта: кількість кімнат - 4			

Витяг з реєстру прав власності на квартиру №57 по вул. М. Грушевського, 34-А, виданий заявнику А. Серикову

ло родину Троньків, що державну дачу №15 передають у ремонт і запропонували її звільнити.

Коли В.І. Тронько і Л.П. Тронько повернулися у свою квартиру, то були вражені переминами. Пропали усі найкращі меблі, картини, килими. В кімнатах стояли гори картонних коробок з книгами. У колісах гарній і захищеній квартирі стояв неймовірний бедлам.

Виявилось, що в одній із кімнат проживають А.Сериков і В.Гриценко, які якогось біса обліпили стелю пінопластом. Почалася запитання, які страшного нерували квартирантів. А.Сериков пояснював, що створюється меморіальний музей академіка. Вдову і дочку таке не могло заспокоїти – вони не знаходили своїх речей. Виникли сварки, і непротраханих квартирантів прогнали з квартири №57 по вул. М. Грушевського, 34-А.

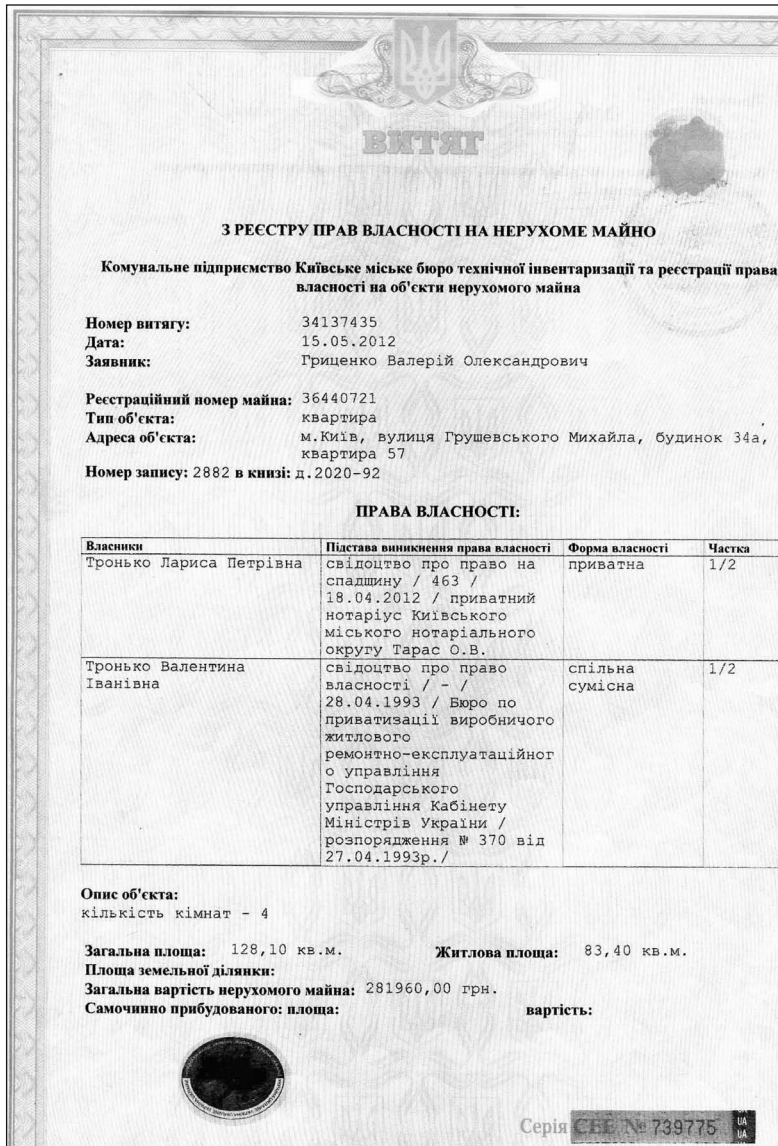
У березні 2014 року Л.П. Тронько через нотаріуса дізналася про 7 довіреностей, заповіт та 3 договори, які нібито вона уклала з А.Сериковим та В.Гриценком. Серед них був і договір, укладений від імені Фондації за підписом Л.П. Тронько, що вона нібито бере у користування приватний будинок А.Серикова і його садибу площею 0,25 га у селі Веприку для створення там меморіального комплексу.

Усі можливі запобіжні дії Л.П. Тронько вчинила та нотаріально скасувала довіреності, видані А.Серикову та В.Гриценку, а також заповіт, договори так званої купівлі-продажу квартири оскаржила у правоохоронні органи. Зокрема, у своїй заяві Л.П. Тронько писала: «Прошу порушити кримінальні справи проти Серикова А. Н. і Гриценка В. О. та повернути належне мені майно».

22 жовтня 2014 року на 97-ому році померла Валентина Іванівна Тронько, вдова видатного державного і громадського діяча Героя України, академіка НАН України П.Т. Тронька, з яким вони разом прожили 75 років. Поховання відбулося на Байковому кладовищі у Києві. У церемонії прощання взяли участь родичі, друзі, колеги по роботі. Вінки і корзини принесли від керівників усіх організацій, у яких працював академік П.Т. Тронько, в тому числі і від глави Уряду. Від так званої Фондації ім. П.Т. Тронька не було нікого. Навіть «учня».

ДОЛЯ МАЙНОВОЇ СПАДЩИНИ АКАДЕМІКА

За свої 96 років академік П.Т. Тронько заробив не лише заслужену повагу і славу, а ще й певні майнові статки. До останніх днів він працював завідувачем відділу регіональних проблем Інституту історії України НАН України, очолював Національну спілку краєзнавців України, Всеукраїнський фонд відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини ім. О. Гончара.



Витяг з реєстру прав власності на квартиру №57 по вул. М. Грушевського, 34-А, виданий на заяву В. Гриценка

Загальна сума усіляких зарплат, пенсії, стипендій та інших виплат складала понад 60 тисяч гривень щомісяця. Значна частина цих коштів залишалася на депозитних рахунках банків. Про таке добре знали зловмисники, тому здійснили глибоко продуману акцію з метою заволодіння чужим.

12 березня 2012 року приватний нотаріус Олександр Василівна Тарас видала свідоцтво про право на спадщину, яким посвідчила, що спадкоємцем майна П.Т. Тронька стала його дочка Лариса Петрівна Тронько.

У розмові зі мною Л.П. Тронько заявила, що про таке свідоцтво вона нічого не знала і їй про це стало відомо лише у ході слідства у кримінальному провадженні.

А ще раніше від імені Л.П. Тронько цей же нотаріус О.В. Тарас засвідчила довіреності А.Н. Серикову, згідно з якими він отримав повне право розпоряджатися усім нерухомим і рухомим майном і вдови академіка Валентини Іванівни, і його дочки Лариси Петрівни Тронько, у тому числі коштами на депозитних рахунках банків. Тому цілком вірогідно, що свідоцтво про спадщину в нотаріуса по довіреності міг отримати саме А.Сериков. А те, що він про це не повідомив Ларисі Петрівні Тронько, то вже зовсім інша справа.

Проте немало інформації про діяння «благодійників» та їхню персональну участь все одно можна відновити – навіть по днях і годинах!

Наприклад, з витягу про державну реєстрацію прав №13994643 Київського бюро технічної інвентаризації та реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна від 28.04.2012 року видно, що цей документ засвідчив за Ларисою Петрівною Тронько приватну власність на ½ квартири №57 по вул. М. Грушевського, 34-А. Самій Л.П. Тронько документальні дані про її власність не були потрібні. То хто робив запит з цього приводу? Знайти цю особу не важко як і поставити їй кілька незручних запитань, у тому числі хто її уповноважував робити запит про власність, що є конфіденційною інформацією і навіщо така інформація цій особі була потрібна?

А ось у витягу з реєстру прав власності на нерухоме майно від 15.05.2012 р. у графі «заявник» записано: «Гриценко Валерій Олександрович». На запит цього «благодійника», поданий згідно підступно отриманої і нотаріально засвідченої довіреності, йому відповіли, що власниками квартири №57 по вул. Грушевського, 34-А є Тронько Лариса Петрівна з часткою у ½ та Тронько Ва-

лентина Іванівна теж із часткою у ½. Навіщо така конфіденційна інформація найліпшому другу і співмешканцю А.Серикову? Для яких таких «благодійних» цілей? Це одне. І друге. А з якого часу зазіхання на чуже нерухоме і рухоме майно стало головною метою діяльності благодійної організації?

Згідно зі згаданим свідоцтвом про право на спадщину від 12 березня 2012 року рухома спадщина академіка П.Т. Тронька мала ще й грошовий вимір, частина її знаходилася на 9 (дев'яти) депозитних рахунках у Шевченківському і Печерському відділеннях Ощадбанку м. Києва. На цих рахунках зберігалися 1 млн 354 тисячі 424 гривні! Жодна з них до спадкоємниці Л.П. Тронько, за її словами, не потрапила!!!

Окрім Ощадбанку були гроші і в інших банківських установах на гривневих і валютних рахунках. Їхня доля поки що неясна. Всі гроші з рахунків знято. Ким саме – невідомо.

18 квітня 2012 р. приватний нотаріус Олександра Василівна Тарас видає ще одне свідоцтво про право на спадщину. На цей раз на Ларису Петрівну Троньку записано усю чотирикімнатну квартиру №57 по вул. М. Грушевського 34-А, з урахуванням факту відмови вдови академіка Валентини Іванівни Тронько від своєї частки.

Як пояснила цей юридичний факт сама Л.П. Тронько, вона про таке не знала і з мамою про відмову від її частки на свою користь мови ніколи не вела, бо у цьому не було жодної потреби, тому такі нотаріальні записи вважає вкрай підозрілими.

У цьому ж свідоцтві, засвідченому нотаріусом О.В. Тарас, згадано, що нерухоме майно, зокрема квартира №57, зареєстровано в електронному реєстрі прав власності на нерухоме майно 12 квітня 2012 року. Тобто за 6 днів до видачі свідоцтва. Про таке Л.П. Тронько теж невідомо, то на чие клопотання ця дія вчинена?

Лариса Петрівна Тронько пояснює, що вона ніде нічого не реєструвала і не просила такі дані вносити «в електронний реєстр», бо у цьому не було жодної потреби. Отже той, хто таке робив, діяв з далеким прицілом – отримати не лише свідоцтво, а саму чотирикімнатну квартиру №57 у будинку 34-А, що по вул. М. Грушевського у Києві. На неї лиходій наклав око. А ви кажете «благодійні» довіреності, «добродійні» договори! Ні! Швидше за все – нахабні та цинічні дії, у яких вбачаються ознаки кримінальних злочинів із добре продуманим злим умислом, та й до того ж, скоєні групою із кількох добре зацікавлених осіб.

Невже слідчі не можуть встановити тих, хто реєстрував власність, хто робив запити, хто подавав листи-клопотання? Чому б не відновити хронологію подій – по датах: коли і кому видані довіреності, хто коли і як їх використо-

вував, хто знімав гроші, перераховував кошти і куди, хто і коли оформляв власність на квартиру, хто її нотаріально засвідчував і т.д. У хронології подій чітко проглядаються зловмисні дії, зумисний намір і дуже добре видно не лише виконавця, а й організатора!

Доля спадщини Героя України, академіка Петра Тимофійовича і його дружини Валентини Іванівни Троньків дуже сумна. Їхнє нерухоме майно – чотирикімнатна квартира №57 площею 128 кв.м по вул. М. Грушевського у Києві стала власністю соратника А.Серикова по життю та «Благодійній організації «Фондація імені Героя України, академіка П.Т. Тронька» Валерія Олександровича Гриценка. Цей же громадянин Росії водночас став ще й юридичним власником квартири дочки академіка – Лариси Петрівни Тронько, що по вул. Лаврській, 4, кв. 96. Її площа набагато менша – 42 кв.м. Разом «благодійник» з Російської Федерації В. Гриценко «купив» у родині Троньків 170 квадратних метрів житла у центрі Києва. Дочці академіка Л.П. Тронько «благодійники» не залишили нічого. У її квартирі №96 по вул. Лаврській, 4 поселився і на даний час проживає головний «благодійник» Анатолій Никифорович Сериков. Його співмешканцем є Валентин Степанович Кондратюк, офіційний керівник «Благодійної організації «Фондація імені Героя України, академіка П.Т. Тронька». Квартиру Л.П. Тронько, у якій тепер живуть ці «благодійники», вони називають «фондацією».

Доля рухомого майна родини академіка П.Т.Тронька теж не завидна. Із квартири №57 по вул. Грушевського 34-А вивезено майже усе найкраще.

Ось лише невеличкий витяг із довгого переліку речей, самовільно, без будь-якого погодження з власниками, вивезених із квартири №57 Героя України, академіка НАН України П.Т.Тронька, засвідчений у протоколі допиту дочки Лариси Петрівни Тронько 12.06.2015р. З кухні пропали: німецька стінка салатого кольору, 3 термоси, 2 столові сервізи, 3 чайні сервізи, розписаний тульський самовар, цукорниця у вигляді яблука, килим. З передпокою: шафа для одягу, плетені столик, два крісла, доріжки, роги оленя, череп з рогами, опудала птахів. З лоджії: трембіта. З їдальні: 2 килими та довгий перелік кришталевих виробів: ваз, фужерів, склянок. Із спальні: жовтий перламутровий столик, червоне крісло з гарнітурою, килим настінний, килим на підлозі, узбецькі та туркменські халати. З кабінету: книжкова стінка фабрики ім. О. Боженка – 6 метрів, старовинна книжкова шафа, килим, книги, архів П.Т. Тронька. З ванної: тренажер, медичні ваги. З усіх кімнат зникла велика кількість оригінальних картин із підписами художників і дарувальників. ▶

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ

ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ НОТАРІАЛЬНИЙ ОКРУГ
ПРИВАТНИЙ НОТАРІУС
ТАРАС ОЛЕКСАНДРА ВАСИЛІВНА

Зареєстрована Управлінням юстиції в м. Києві 09.08.2007 р. за № 690, прийнята на облік як платників ДПІ у Подільському районі м. Києва 07.09.2007 року податковий номер 2422109925

«06» вересня 2017р.
№7

КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «КИЇВСЬКЕ
МІСЬКЕ БЮРО ТЕХНІЧНОЇ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ТА
РЕЄСТРАЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ОБ'ЄКТИ
НЕРУХОМОГО МАЙНА»
01001, м. Київ, вул. Трьохсвятительська, 4-в

Згідно зі ст. 4 Закону України «Про нотаріат» прошу видати Випис з реєстру прав власності на нерухоме майно на квартиру 57 (п'ятдесят сім) в будинку 34-А (тридцять чотири А) по вулиці М.Грушевського в місті Києві, яка належала гр. Троньку Петру Тимофійовичу, який помер 12.09.2011 року.

Вказані документи необхідні для оформлення спадщини.
Відповідь прошу надіслати за мою адресою: 04071, м. Київ, вул. Ярославська, буд. 6, приватний нотаріус Тарас О.В., тел.: 044-351-17-26 або видати на руки Серикову Анатолію Никифоровичу.

Приватний нотаріус

ТАРАС О. В.

Запит приватного нотаріуса О. Тараса щодо нерухомого майна академіка П. Т. Тронька з проханням видати його на руки А. Серикову

► Із сейфа зникли золотий ланцюжок з хрестиком, золоті запонки, золоті запонки з діамантом всередині, золота запонка для галстука із каменем «Олександрит» всередині, нитка білих перлин, нитка чорних перлин, нагороди, срібний портсигар із каменем «Сапфір», золотий злиток 50 грам, золотий жіночий годинник із золотим браслетом і гравіруванням «1955», жіночий золотий годинник із гравіруванням «1977», золоті обручки – 4 штуки. Пропали навіть ковдри, подушки, постіль, білизна та зимовий одяг і шапки, залишилися лише узбецькі і туркменські тюбетейки.

Усі гроші з рахунків академіка були зняті готівкою або перераховані на інші рахунки. Лише з двох відділень «Ощадбанку» у Києві знято 1 млн 354 тисячі гривень. Однак Лариса Петрівна Тронько стверджує, що загальна сума складала понад 4 мільйони гривень. Тепер нема нічого. Навіть мамину пенсію, яку за усі роки залишали на депозитному рахунку, знято до копійки!

ПІДСТУПНИЙ ТИСК НА СЛІДСТВО

Головним діячем дивної структури під гучною назвою «Фундація імені Героя України, Академіка П. Т. Тронька», безумовно, є громадянин Німеччини А. Сериков, теперішній головний редактор журналу «Пам'ятки України: історія та культура», а донедавна ще й заступник генерального директора Державного підприємства «Національне газетно-журнальне видавництво», яке видає п'ять журналів і дві газети, серед них – «Культура і життя».

18 вересня 2014 року правоохоронні органи провели обшуки у приміщенні «Фундації», яке А. Сериков з В. Гриценком влаштували у житловій квартирі Л. П. Тронько, дочки людини, ім'я якої вони фальшиво взяли собі за прапор! 19 вересня 2014 року відбувся обшук і в будинку А. Серикова у селі Веприк Бобровицького району Чернігівської області. Під час обшуку у с. Веприк Лариса Петрівна Тронько впізнала величезну кількість речей родини Троньків.

9 жовтня 2014 року, тобто на 23-й день після обшуків, у газеті «Культура і життя» з'являється матеріал аж на п'яти (!) сторінках про «видатного дизайнера», «волонтера» і «благодійника» Валерія Гриценка, того самого, через діяння якого й проведено обшуки! Публікацію супроводжують аж шість фото В. Гриценка, у тому числі разом з экс-міністром культури і туризму України Василем Вовкуном, зроблене у 2009 році на Кіпрі під час їхнього спільного відпочинку у маєтку Серикова!

Про те, що таке спеціально робилося під В. Гриценка свідчить його портрет на всю першу сторінку. Кому ще із авторитетних діячів української культури та мистецтва «Культура і життя» присвятила більше уваги, ніж московському «дизайнеру»? Ні-

кому! Для чого таке робилося? Для тиску на слідчих. Кого ви, мовляв, чіпаєте? Це ж видатний культурний діяч, з ним сам екс-міністр в обнімку відпочиває!

Номер газети з В. Гриценком випустили для створення тиску на слідчих, про таке красномовно свідчить врубка на с. 13 під назвою «Коли верстався номер». Вона починається так: «У квартирі Валерія Гриценка провели незаконний обшук». А це як розуміти? Невже законність обшуку в Україні визначає не суд, а газета? Чи може громадянин Німеччини А. Сериков або його дружок, громадянин Росії В. Гриценко? Дивина та й годі!

Але найцікавішим і вкрай промовистим є закінчення цієї німецько-російської писульки в українській державній газеті: «Як зазначив адвокат Микола Бірюк, Генеральній прокуратурі України необхідно відкрити кримінальне провадження проти співробітників МВС України та слідчого прокуратури Печерського району міста Києва».

Ось так. Не провести повне, всебічне і об'єктивне розслідування діянь, у яких вбачається небачене шахрайство та афери, а прикрити справу та ще й «порушити кримінальне провадження» проти слідчих і прокурорів! Навіщо таке надрукувала загальнодержавна газета? Невже не зрозуміло? Для того, аби правоохоронці більше не насмілювалися чіпати В. Гриценка та його співмешканця з, так званої, «благодійної» фундації – та, навіть не думали розслідувати їхні діяння.

Звертаю увагу на дати. Обшуки було проведено 18 і 19 вересня 2014 року – про це свідчать навіть

картки, прикріплені до вилучених рогів оленя й опудала птахів – мисливських трофеїв академіка П. Т. Тронька, які пропали з його квартири, але були виявлені під час обшуку в будинку А. Серикова у селі Веприк на Чернігівщині. А матеріал про В. Гриценка у «Культурі та житті» з писулькою «Коли верстався номер» з'явився щойно 9 жовтня 2014 року. Невже так довго «верстали»?

І ще таке зауваження. Обличчя портрета громадянина Російської Федерації Валерія Гриценка, що на першій сторінці газети «Культура і життя» від 3–9 жовтня 2014 року, прикрашено прапорцями Євросоюзу та України, а його одяг – жовто-синьою стрічкою. Судячи з того, що на задньому плані бовваніє скульптура Леніна на бульварі Т. Шевченка у Києві – фото зроблено у ході Революції Гідності до 8 грудня 2013 року. Під час цих буремних подій я часто бачив на Майдані Незалежності російських громадян – вони мали прапорці і великі прапори Російської Федерації – триколори і саме так розмальовували свої обличчя, подібне робили й поляки, позначаючи свої щокі біло-червоною фарбою та тримаючи у руках біло-червоні прапори своєї держави. То була демонстрація міжнародної підтримки українців. Чому громадянин Росії В. Гриценко так не робив, чому «косив» під українця? Ось де питаннячко.

Сказане аж ніяк не відсуває на задній план факт нахабного тиску на слідство з використанням підконтрольного загальнодержавного тижневика «Культура і життя». Організував усе це А. Сериков,

будучи на той час заступником генерального директора ДП «Національне газетно-журнальне видавництво».

ПОЗОВНЕ БЛЮЗНІРСТВО

На цілу сторінку 21 номера від 22 липня 2016 року газета «Факты» опублікувала статтю «Он представился другом моего папы, его любимым учеником. И всем говорил, что Петр Тронько был для него вторым отцом». Підзаголовок статті мав суттєве доповнення: «Дочка известного академика и общественного деятеля, Героя Украины Петра Тронько утверждает, что стала жертвой мошенничества. Женщина лишилась двух квартир в центре Киева, всех своих драгоценностей и сбережений». У центрі публікації постать Анатолія Никифоровича Серикова, прізвище якого повторено у статті десятки разів в усіх трьох розділах із промовистими назвами: «Ваш отец мечтал, чтобы его квартира стала музеем», «Однажды он мне привез таблетки: Вы неважно выглядите. Пропейте курс и почувствуете себя лучше», «Человек начал втираться в доверие к семье Тронько еще при жизни Петра Тимофеевича».

Прочитавши цю публікацію 14 квітня 2017 року, я був приголомшений, бо такі речі є неприйнятними у стосунках між людьми. Моє ставлення до А. Серикова різко змінилося. У розмові зі мною 28 квітня 2017 року А. Сериков запевнив, що опубліковане газетою «Факты» на 99% – брехня та повідомов: «З цього приводу подано позов до газети про захист честі, гідності та ділової репутації, а вже 1 червня відбудеться перше судові засідання».

Згодом А. Сериков, на моє прохання, передав мені копію позовної заяви. Мене здивувало те, що написана вона не від імені головного фігуранта газетної публікації А. Серикова, а його друга В. Гриценка.

Треба відзначити, що позов складено на досить непоганому фаховому рівні, але у ньому навіть не йдеться про захист «честі» і «гідності» А. Серикова та про визнання недостовірною опубліковану газетою гостро викривальну та компрометуючу А. Серикова інформацію; нема вимоги про її спростування. Але що ж спростувати? Хіба можна заперечити незаперечні речі і захистити те, чого нема?

У позові до газети «Факты» і Л. П. Тронько йдеться зовсім про інше – захист честі та гідності В. Гриценка – друга А. Серикова

та й то лише у трьох незначних та надуманих епізодах. Але яких!

Позивач просить суд визнати недостовірними і спростувати, цитовані газетою «Факты», два вислови Лариси Петрівни Тронько:

«Но ведь я не ездила к нотариусу и ничего не продавала!»

«Никакой договор я не подписывала».

Окрім цього, позивач просить суд визнати, що він не є фігурантом кримінального провадження. Повністю третій оскаржуваний фрагмент у вислові з газети звучить так:

«В ходе обысков у фигурантов уголовного производства Серикова и Гриценко были изъяты вещи и предметы, которые принадлежали потерпевшим».

Тобто обшуки у квартирі 96 по вул. Лаврській, 4, яка належала Л. П. Тронько, і у якій на той час уже проживали А. Сериков і В. Гриценко та в будинку А. Серикова у с. Веприк на Чернігівщині не заперечуються. Не заперечується і факт вилучення «речей і предметів, які належали потерпілим!» А ось те, що фігурантом тут названо В. Гриценка, останнього «ображає» та ще й «принижує його честь, гідність і ділову репутацію».

У мене, наприклад, є дуже великий сумнів, що А. Сериков та В. Гриценко взагалі щось знають про такі високі людські якості.

У позовній заяві В. Гриценка є ще один юридичний «перл» від адвоката Миколи Бірюка. Цитую складену ним позовну заяву:

«Також третя особа (тобто Л. П. Тронько, Д. Ч.), у вказаній статті говорить про те, що на квартири «на улицах Лаврской и Грушевского наложен арест, который фигуранты не раз пытались обжаловать».

Виявляється, що цей вислів теж «ображає» і «принижує», але не весь, а лише його фрагмент. Знову цитую юридичний «шедевр»:

«Однак, Гриценко В. О. разом з громадянином Сериковим А. Н. жодних дій щодо зняття арешту з будь-яких квартир не вчиняли та не могли вчиняти, зокрема з огляду на те, що Сериков А. Н. не є власником або співвласником та не претендує на власність будь-яких квартир, що належать Гриценку В. О.».

А взагалі-то, до чого тут А. Сериков? Він же позов не подавав і не є стороною по справі! На злодієві шапка горить.

Між іншим, зацитоване у позовній заяві варто закарбувати у пам'яті. Виходячи із цього фрагмента побудовано позовну вимогу:

«Таким чином, інформація надана третьою особою про намаган-

ня Гриценка В.О. разом із Сериковим А.Н. зняти арешт з квартир на Лаврській та Грушевського є неправдою, інформація є недостовірною, порушує немайнові права Гриценка В.О. щодо ділової репутації, честі, гідності та моральних якостей людини, а отже така інформація підлягає спростуванню».

Перед нами яскравий приклад підміни юридичних понять з метою домогтися потрібного судового рішення. В газеті йшлося про «арешти квартир на вулицях Лаврській і Грушевського, які фігуранти не раз намагалися оскаржити», а М. Бірюк вкупі з В. Гриценком твердять про «зняття арешту». Відчуваєте різницю? Це перше.

Друге. Скаржитися можна усно, письмово та куди кому заманеться, а ось «зняти арешт із майна» – це виключно компетенція суду.

Третє. Пани М. Бірюк, А. Сериков і В. Гриценко, мабуть, забули, що після перших обшуків у згаданій квартирі по вул. Лаврській та в будинку матері А. Серикова у селі Веприк на Чернігівщині, які відбулися 18 і 19 вересня 2014 року, газета «Культура і життя» 9 жовтня 2014 року писала, що за результатами обшуку та якихось незаконних, на думку В. Гриценка, дій «Заяву про це було подано в міліцію Печерського району Києва» (Культура і життя. – 2016. – 3-9 жовтня. – с. 13). Як це розуміти? Це що не скарга? Поросійськи «обжалование»?

У цьому ж газетному матеріалі про обшуки на квартирі В. Гриценка є й такий красномовний фрагмент:

«Як зазначив адвокат Микола Бірюк, Генеральній прокуратурі України необхідно відкрити кримінальне провадження проти співробітників МВС України та слідчого прокуратури Печерського району міста Києва».

А це що? Не оскарження? Та ще й публічне – в загальнодержавній українській газеті, якою є «Культура і життя».

Однак є ще один аргумент, який не залишає каменю на камені від надуманих вимог позивача до редакції газети «Факты» і Л. П. Тронько. «Благодійники» з «фондації» та їхній адвокат чомусь забули, що самі поставили в інтернет матеріал під назвою «Печерський беспредел триває», у якому написано, що 8 червня 2015 року «в Печерському районному суді м. Києва розглядалося звернення журналіста Валерія Гриценка про зняття з його майна арешту, накладеного в межах кримінального провадження». Цей матеріал варто прочитати повністю і обов'язково долучити до матеріалів судової справи. А написаний він від імені Валерія Гриценка українською мовою, досить непоганим стилем, без помилок. І це в той час, коли сам О. В. Гриценко написав, що мови української не знає! То хто йому усе це настроїв в Інтернет? Невже не зрозуміло? Вийшло як у приказ-

ці: «Права рука не знає те, що робить ліва!» Ось із такими претензіями російсько-німецькі «фундатори-благодійники» наслідуються йти в український суд, аби з його допомогою навести тінь на свій поганий плетінь?

Між іншим, як свідчить Лариса Петрівна Тронько, під час обшуку на квартирі №96 по вул. Лаврській у Києві виявили дуже дорогий орден з діамантами, «За примноження Добра на Землі» – одну із багатьох відзнак Героя України, академіка НАН України П. Т. Тронька. Цей орден зник із сейфа у квартирі родини Троньків по вул. Грушевського, 34-А у ході «створення» там А. Сериковим та В. Гриценком «меморіального музею» і чомусь опинився за батареєю опалення квартири Лариси Тронько, яка дивним і спірним чином стала власністю В. Гриценка та у якій проживав А. Сериков. Про цей волаючий факт А. Сериков і В. Гриценко не згадують – він не зачіпає їхню «честь», «гідність» і «ділову репутацію».

Таким чином, А. Сериков не навжився оскаржувати достовірність жодного факту з публікації в газеті «Факты», а В. Гриценко оскаржив лише три несуттєвих та надуманих епізоди, які до дуже темних діянь А. Серикова не ма-

ють прямого відношення і не можуть спростувати очевидне.

3. *Громадянин Гриценко вместе с гражданином Сериковым не пытались обжаловать арест, наложенный на квартиры на улицах Грушевского и Лаврской».* Насамперед відзначу, що А. Сериков не є стороною цієї судової справи, бо не подавав позов, а тому він не має жодних процесуальних прав і не може щось для себе вимагати. Однак з тексту позовної заяви видно, що не лише Гриценко В., а й А. Сериков дуже хочуть, аби суд виніс рішення про те, що: «Л. П. Тронько підписала договори та продала квартири». То найголовніше прагнення фігурантів судової справи у Шевченківському районному суді А. Серикова та В. Гриценка! То їх рожева мрія!

Якби суд виніс таке рішення та воно вступило б у законну силу, то у справі щодо привласнення двох квартир родини Троньків та викрадення меблів, картин, килимів, коштів та багатьох інших речей вже жодне слідство стало би непотрібним. А вже іменем України судом було би винесено рішення, що Л. П. Тронько особисто підписала договори з В. Гриценком і продала йому обидві квартири! Рожева мрія «благодійників». Так з допомогою суду намагаються втопити прав-

академіка П. Т. Тронька». Її номінальним керівником є Валентин Кондратюк, агроном-садовод, а фактичним – Анатолій Сериков. Хто ще тепер входить до складу Фондації – невідомо. Імена «співробітників» і «волонтерів» цієї структури, про яких у кожному номері пише журнал «Пам'ятки України: історія та культура» теж невідомі. Все покрито мороком таємничості, як і усі її справи.

Немає відповіді і на головні запитання:

«Якою є справжня мета створення Фондації?» та «Що доброго зробила Фондація?»

Про «меморіальний» музей П. Т. Тронька у його колишній квартирі на шостому поверсі по вул. Грушевського 34-А та «Музей фондациі Петра Тронька» у селі Веприк на Чернігівщині нічого хорошого сказати не можна, бо то чистої води профанація та нахабний глум не лише над музейною справою в Україні, а й над здоровим глуздом. Така оцінка цих «музеїв» є дуже і дуже м'якою.

А. Сериков хвалиться, що він періодично славить ім'я П. Т. Тронька на сторінках редакovanого ним журналу «Пам'ятки України: історія та культура». Але коли уважно до цих публікацій придивитися, то від них стає млясо.

По-перше. Дочка академіка Лариса Петрівна Тронько написала заяву в поліцію про викрадення у неї багатьох речей, у тому числі архіву її батька. Матеріали з цього архіву почав друкувати А. Сериков, а також виставляти їх в Інтернеті. Яке він мав для цього право? Невже таке право йому надала спадкоємиця чи може сам академік заповів? «Порушення авторського права тут очевидне», – стверджує Л. П. Тронько.

Я ж вважаю, що явно проблемною публікацією матеріалів з архіву П. Т. Тронька, діячі «фондації» намагаються довести слідству, що вони архів не крали, а просто взяли для популяризації славного імені Героя України. Особисті листи академіка надруковано без його дозволу, або дозволу його законних спадкоємців! Але хіба нашим «благодійникам» до цього зважати?

А ось ще й таке. У журналі «Пам'ятки України: історія та культура», №11-12 за 2016 рік опубліковано статтю академіка П. П. Толочка, дозвіл на публікацію якої він А. Серикову не давав – то примітивний передрук, слово-в-слово з книги «Що залишимо нащадкам?» за редакцією академіка НАН України В. А. Смолія. Її видали ще у 2008 році! Редактор А. Сериков безцеремонно передруковує з інших видань і навіть про це не згадує! Випадок із статтею П. П. Толочка не єдиний.

У № 1 за 2017 рік А. Сериков передрукував статтю Сергія Дмитруся з «Урядового кур'єру» про відкриття меморіального музею П. Т. Тронька у Національному музеї народної архітектури та побуту України. Урочисте відкрит-

тя відбулося 13 липня 2016 року. Тоді подію широко висвітлили ЗМІ, окрім «Пам'яток України». Із так званої «Фондації» на відкритті нікого не було, тому А. Сериков аж через півроку згадав про це, а, оскільки підлеглі йому студенти та садоводи з «фондації» й редакції добре писати не вміють – доводиться «списувати» як останнього двоїчника. До такого «списування» належать і дві фотографії з відкриття цього ж музею – вони опубліковані на с. 289-290 журналу «Краєзнавство» № 3-4 за 2016 рік у статті Володимира Милька «У Національному музеї народної архітектури та побуту України відкрито будинок-музей Петра Тронька».

Тобто де дійсно відкривають справжній музей П. Т. Тронька – там діячів з «фондації» нема, і про таке самі фундатори не пишуть, а ось свою музейну бутафорію прославляють. Що це є, як не безсоромна спекуляція на світлому імені П. Т. Тронька?

ПІСЛЯМОВА

Головною дійовою особою вищеописаної історії безумовно є громадянин Німеччини та теперішній головний редактор журналу «Пам'ятки України: історія та культура» Анатолій Никифорович Сериков. Під його керівництвом цей загальнодержавний журнал перетворився на малоцікаве але вкрай дороге видання, тому чисельність його передплатників у першому півріччі 2017 року складала усього 458 чоловік! І це на 40-мільйонну країну. У моєму місті Броди у 2016 році журнал передплатчував лише Краєзнавчий музей, у 2017 році і він відмовився, бо на час річної переплати, тобто на жовтень 2016 року у журналі ще не було жодної публікації, яка б зацікавила і стала корисною у краєзнавчій роботі.

Я уважно переглянув усі числа журналу «Пам'ятки України: історія та культура» за 2016 рік. Першого номера журналу немає у жодній бібліотеці. Замість нього А. Сериков демонструє убогий буклетик кишенькового формату, присвячений традиції святкування Масляної. У решті номерів (2-12) переважали різноманітні матеріали, які може й були для когось цікаві, але вони не пов'язані з пам'ятками України. Лише обкладинки журналів № 2 і № 4 прикрашали ілюстрації пам'яток, на решті – все що завгодно. Наприклад, на обкладинку числа №10 винесено малюнок з видами норвезької міської забудови та автопортретом теперішньої норвезької художниці. Але яке відношення до пам'яток України мають ці «норвезькі сніги»?

За усьє 2016 рік журнал не порушив жодної проблеми у царині охорони і збереження культурної спадщини України – про це не раз писали газети «Україна молода», «День», «Культура і життя», журнал «Українська культура» та інші, але лиш не профільне видання. ►



В. Гриценко і донька А. Серикова Катерина з міністром культури і туризму (2007–2010) В. Вовкуном на Кіпрі. Фото надруковане в №40 газети «Культура і життя» за 2014 рік

ють прямого відношення і не можуть спростувати очевидне.

Фактично позовною заявою визнано, що все опубліковане газетою «Факты» є правдою. Але найголовніше у позовній заяві – це текст спростування, який позивач дуже хоче, аби Шевченківський суд зобов'язав опублікувати газету «Факты». Цитую заключний акорд колюридичної еквілібристики:

«Редакция газеты «Факты и комментарии» подтверждает, что указанная обнародованная в статье информация (ведомости) есть недостоверная.

1. Тронько Лариса Петровна подписывала договора, а также продала квартиры на улицах Грушевского и Лаврской;

2. Гражданин Гриценко не является фигурантом уголовного производства;

ду, а огидну брехню перетворити в святу істину. Де ще ви бачили подібне близнірство?

СПЕКУЛЯЦІЯ НА ІМЕНІ

Лариса Петрівна Тронько стверджує, що вона стала жертвою осіб, які прикриваються іменем світлої пам'яті її батька – Героя України, академіка П. Т. Тронька. Внаслідок їхніх підступних діянь вона позбулася права власності на дві квартири, втратила усі кошти, значну частину майна та зубожіла. Про те, що її слова відповідають дійсності, у мене немає жодного сумніву. Не сумніваюся і у спекуляції іменем Героя України, академіка НАН України П. Т. Тронька.

Почнемо із структури під назвою «Благодійна організація «Фондація імені Героя України,

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ

ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА

► Кожен номер журналу «Пам'ятки України» за 2016 рік – це своєрідна журналістська «солянка», там є все окрім пам'яток. Тому й не дивно, що число передплатників катастрофічно скорочувалося.

Виникають резонні запитання: «А заради чого видається сам журнал?» Та: «На чий млин ллє воду головний редактор?» Це питання далеко не риторичне, бо вміле і підступне зведення загальнодержавного видання «на пси» викликає небезпідставну підозру.

Особисто я був вражений, коли на всю сторінку 3 журналу «Пам'ятки України: історія та культура» №10 за 2016 рік побачив фото щойно встановленого В. Путіним пам'ятника великому князеві київському Володимирі Святославовичу на фоні московського Кремля. Фото супроводжує великий заголовок «Наша історія». Виникає запитання що то за «наша історія» під московським кремлем? Пам'ятник київському князеві Володимирі Великому у Москві то доказ імперських зазіхань Росії до України, мовляв уся українська історія є водночас московською. Про це А. Сериков, під провокативним фото, не написав нічого – кидається в очі лише крикливий заголовок «Наша історія». Невже наша давня українська історія за часів Володимира Великого народжувалася у Москві? Та там тоді навіть села такого не було – ліс ріс і жаби квакали у річці під назвою «Москва», що у перекладі з угро-фінської означає «Ріка годувальниця» від «моск» – «їжа» та «ва» – ріка. Але подібного пояснення під фото путінського монумента у журналі «Пам'ятки України: історія та культура» читач не знайде, там лише знищальний над українцями сериковський заголовок «Наша історія».

Окрім цього, до А. Серикова є чимало й інших запитань, насамперед, пов'язаних з привласненнями квартирами родини академіка П. Т. Тронька, загадковою «Фундацією» його імені, неприхованим наміром привласнити ще й загальноукраїнський журнал. Навіщо? Щоб з його сторінок вішати локшину українцям про «Нашу історію», компрометувати справу популяризації пам'яток України?

І це таке, особисте спостереження. Часто спілкуючись із А. Сериковим (з жовтня 2016 року до кінця квітня 2017 року), я не чув від нього доброго слова про жодного українського діяча: академіка, міністра, посла, поета, дисидента, співака, директора великого музею, керівника пам'яткоохоронної організації, редактора журналу, директора академічного інституту, навіть ведучого сцени Майдану у Києві – усі якись не такі.

Та й дочка академіка Лариса Петрівна Тронько подібно спостерігала і мені заявила, що А. Сериков насправді ненавидів її батька, бо

йому усе життя заздрив. Інакше як пояснити те, що він з нею зробив? Спочатку я не міг у це повірити, але коли проаналізував його діяння та у №1 «Пам'яток України» за 2009 рік прочитав публікацію матері А. Серикова Ольги Юріївни Фесенко, мені дещо стало зрозуміло.

Виявляється, А. Сериков має благородне походження – він з дворянського роду Фесенків (у царські часи писалися Фесенкови – про це свідчить опублікований А. Сериковим у №1 за 2009 рік «Пропуск №1796», виданий його дідові «Георгію Александровичу Фесенкову» (сторінка 23). Дворяни Фесенкови походять з Ніжина. «Там і досі існує один з корпусів педінституту, яким до революції володіла родина Фесенків», – пише у статті «Стежка до земської школи» мама А. Серикова (ПУ. – 2009. – №1. – С. 20). Фесенкови побралися з рівними собі Діаківськими із села Веприк. У цьому селі Діаківські мали великий маєток. «У садибі, – пише мама А. Серикова Ольга Юріївна, – домінував головний будинок: кілька віталень, бальна зала, понад 20 спалень, пивниці». (Там само. – С. 20). До речі, такої кількості спалень не було навіть у знаменитому «Підгорецькому замку» (Див.: ПУ, №2 за 2017 р.). Справжній палац Діаківських у Веприку прикрашали «мальовничі клумби, паркові алеї з альтанками, плесами ставків. Фруктовий сад займав 12 гектарів, господарський двір включав пасіку, оранжерею, стайню, псарню, корівник». (ПУ. – 2009. – №1. – С. 20).

У ході революції 1917 року поміщицькі маєтки більшовики розгромили. Батьків Ольги Юріївни (дідов А. Серикова) з палацу виселили та надали їм порожню сільську хату під солом'яною стріхою. Під час колективізації на садибі Діаківських влаштували артіль, тобто контору колгоспу, а згодом і її знесли до фундаментів – тепер там пустир.

Звичайно, що сумно і боляче усе це усвідомлювати та писати про «руйнівну вахханалію» революції. Але у статті О. Фесенко чітко проглядається й інша нотка – цілком обґрунтована ненависть і презирство до руйнівників, серед яких особливо виділяють якогось Грицька Розхристаного. У сусідніх Вороньках «знищили казкової краси маєток поміщиків Кочубеїв. Тягли з нього хто, що міг. Камінь на камені не залишили. Дарма, що пани усім вольні задовго до революції повиписували». (Там само. – С. 20).

Не буду особливо уточнювати, що українським селянам «воль-

ну» дали не поміщики, а всупереч їхній волі – російський цар ще у 1861 році, зауважу інше. У словах матері А. Серикова «дарма, що пани усім вольні задовго до революції повиписували» читається її ворожість і зневага до селян за їхню «невдячність». Ось де витоки зневажливого ставлення до всіх «невдячних» вихідців із простого народу. Воно, мабуть, домінувало у родині Фесенкових – Діаківських – Серикових завжди та формувало психологію «женця на чужому полі».

Ось слова самого А. Серикова: «Така закономірність: одному треба посіяти, наступним – зібрати врожай, вижати поле». (ПУ. – 2009. – №1. – С. 7).

На ці слова шеф-редактора «Пам'яток України» відповім так. В Україні та в українців завжди було по-іншому – той хто сів, той і жав. Навіть прислів'я є: «Що посієш – те й пожнеш!» Збирати посіяний кимось врожай і жати чуже поле називалося крадіжкою, а того, хто таке робив називали злодієм.

Наведені в редакційній колонці, ще й паралельно подані англійською мовою, слова редактора «Пам'яток України» А. Серикова добре ілюструють його спотворене уявлення про світ, Добро і Зло. Та й хіба допустимо, аби зі сторінок українського культурологічного видання відверто пропагувалася явно злодійська психологія?

А. Сериков поводить себе вкрай зарозуміло, зверхньо, як панок. Йому постійно потрібен хоч один слуга. Цю роль успішно виконує Валентин Кондратюк, молодий чоловік з вищою освітою агронома-садовода, який числиться керівником «Фундації П. Т. Тронька» і до останнього часу обіймав штатну посаду заступника головного редактора журналу «Пам'ятки України: історія та культура». Мене вразила така картина. Під час одного приїзду А. Серикова до Львова, він йшов з невеличкою сумочкою з планшетом, типу борсетки, а за ним В. Кондратюк ніс в обох руках дві великі дорожні сумки, а на плечах – футляр з костюмом А. Серикова. Валентин тримав його підборіддям, аби костюм не впав. Це добре бачив А. Сериков, але нічого з того не робив – лише поглядав на мене, вивчав чи я допоможу. Звичайно, я б допоміг, якби А. Сериков взяв хоча б костюм, але коли він спацерує як панок, чому я маю бути у нього лакеєм? Цю картину збоку людям було дивно спостерігати: двоє йдуть у порожні, а за ними аж пріє носильник з вищою агроно-

мічною освітою. Ото вам і увесь А. Сериков, потомственный благородний чоловік. Але це так – деталь, однак дуже характерна і показова, ми ж повернемося до Петра Тимофійовича Тронька та слів його дочки Лариси про те, що А. Сериков усе життя ненавидів і заздрив її батькові.

Я ось думаю, а хіба могло бути інакше? П. Т. Тронько походив із простої української селянської сім'ї. Він лише в дорослому віці побачив, що в хаті може бути підлога, а не глиняна долівка. Завдяки своєму розуму цей виходець з родини селян, колишніх кріпаків, яким «пан дав вольну», сягнув вершин науки, культури і державної влади та ще й взяв у свої помічники А. Серикова, уродженого потомка знаних колись дворянських родів. Можна лиш уявити, що відчував потомок у своїй благородній душі!

Чи не тут приховано витоки філософії поведінки та психології вчинків? У їхній основі – прагнення будь-що відновити брутально потоптану революціонерами дворянську гідність і компенсувати за рахунок «босоти» хоч щось із колись нею ж нагробованого у дворян. Такі філософія та психологія ведуть у безвихідь, а обґрунтовані ними діяння – у тюрму.

У 1917 році родину діда Фесенкова більшовики вигнали з палацу і поселили у покинутій селянській хаті під стріхою. Цілоком можна зрозуміти розпач і стан людей, які звикли жити у розкоші, з паркетом, при слугах, лакеях і кухарках та які опинилися в убогій хатині із глиняною долівкою. Стрес викликав ненависть та злобу не лише до безпосередніх кривдників, а й до усіх, належних до простого стану. Ця злоба і ненависть, мабуть, передавалися від покоління до покоління.

Особливу нехтіть викликали ті, «хто був нічим, а став усім». До них безперечно належав Грицько Розхристаний з Веприка та його подібні.

Несправедливість 1917 року спонукала до помсти. А коли є помста – не може бути й мови про якусь мораль, доброту та почуття жалю. Месник завжди відчуває себе вищим за інших і благородним.

У царські часи до Фесенкових і Діаківських (саме так тоді писалося це прізвище, бо теперішнє прізвище Діаківські походить не від українського «дяк», а від російського «диак») селяни зверталися не інакше як «ваше благородіє». Такий тоді був звичай.

У Німеччині прізвище дворян писалися з титулом «фон» – фон Манштейн, фон Румменіге, фон

Бісмарк. Титул фон вказував на родовитість. У нашому випадку прізвище головного українсько-німецького героя цілком заслужило на додаток фе – фе Сериков.

Минуло 100 років з часу революційних подій 1917 року у Веприку на Чернігівщині, але вони й досі впливають на людей не лише у цьому селі, а й у Києві та загальнодержавному журналі «Пам'ятки України». Настав час розрубати цей штучний гордіив вузол ненависті, спустити жовч заздрості та творити Правду й Добро, але без громадянина ФРН А. Серикова.

ПОСКРИПТУМ

У моїх відносинах з паном Сериковим першою запідозрила щось неладне дружина Галина – вона звернула увагу на явну нещирість його нового колеги, награну манеру поведінки, показну зарозумілість, а особливо – якусь фальшиву усмішку та підступно-хижий блиск очей. Я став на захист головного редактора, але дружина була непохитною, це проявилось навіть у таких деталях. Під час першого візиту А. Серикова до Бродів ми його приймали у вітальні та й стіл дружина накрила, як у нас заведено, що приємно здивувало гостей. Під час наступних візитів куховарські та сервісні послуги дружини ставали все більш аскетичними, а у ході останнього приїзду А. Серикова та його нерозлучного помічника Валентина Кондратюка, їх пригощали на кухні лише смаженою картоплею, що мене тоді обурило. Але тепер я переконаний – і то було занадто розкішно, бо внаслідок діяльності «благодійників» з так званої «Фундації імені Героя України, академіка П. Т. Тронька» його дочка Лариса Петрівна Тронько зубожіла, тому пригощала мене у підступно і хижо привласненій пройдисвітами квартирі квітковим чаєм, сухариками, блазеньким супчиком і тьюнкою.

Повернення Ларисі Петрівні Тронько, дочці Героя України, академіка НАН України, видатного державного і громадського діяча України, Великого Українця Петра Тимофійовича Тронька підступно відчужених аферистами двох квартир і усього пограбованого майна, суворе покарання злочинців має стати не лише актом торжества Справедливості, а й справою Честі усієї України та особисто Президента України Петра Порошенка, міністра внутрішніх справ Арсена Авакова і міністра культури Євгена Нищука.

КІНОФЕСТИВАЛЬ У КАРЛОВИХ ВАРАХ



Кадр із фільму «Межа»

«Д ля України дуже важливо налагодити системну участь наших фільмів на європейській та й світовій кіноарені. Адже сьогодні український кінематограф відроджується, і це питання є пріоритетним і для Міністерства культури, і для Уряду, і для кінематографістів. Саме кіно – це те, що виховує суспільство, примирює, те, що якісно може презентувати нашу країну», – наголосив міністр культури України Євген Нищук під час прес-конференції на тему «Участь України в 52-ому Міжнародному кінофестивалі у Карлових Варах». – У нас великі традиції та потужна кінематографічна школа, але певний час це були тільки поодинокі успіхи. Зараз цей процес стає більш системним, і це наслідок, до певної міри, уваги з боку держави, у тому числі її фінансової підтримки. До прикладу, цього року Уряд виділив півмільярда гривень на розвиток українського кінематографу».

Міністр культури також відзначив важливість розвитку міжнародного співробітництва в кінематографії, адже обидва фільми, які будуть представляти Україну на 52-ому Міжнародному кінофестивалі у Карлових Варах, створені в копродукції, і ця форма співпраці з іноземними партнерами має добру традицію і в Європі.

«Кінофестиваль у Карлових Варах – один із найпрестижніших кінофестивалів у Європі, тому для нас дуже важлива участь наших фільмів в офіційній конкурсній частині фестивалю. Для нас це можливість дати імпульс для ширшої співпраці в культурній сфері. Окрім цього, в рамках поїздки, я матиму можливість поспілкуватися зі своїми колега-

ми – міністрами культури Чехії та Словаччини, які вже підтвердили свою участь у презентації нашого фільму», – сказав Євген Нищук.

Учасник прес-конференції, продюсер українсько-словацького художнього фільму «Межа» Андрій Єрмак також відзначив важливість того, що цього року фільм, створений у копродукції зі словацькими кінематографістами, увійшов до конкурсної програми такого відомого кінофестивалю.

«Копродукція важлива саме не на словах, а на ділі. У нас була професійна міжнародна команда, завдяки співпраці з якою ми отримали дуже гідний результат. Підтвердження тому – участь в основній конкурсній програмі кінофестивалю у Карлових Варах. Ми дуже раді, що цього разу була така велика підтримка держави, адже це завжди – основа для оптимізму, коли за твоєю спиною стоїть твоя держава, якій небайдужа доля фільму, – розповів Андрій Єрмак. – По-друге, дуже важливо, що сьогодні ми можемо з упевненістю

говорити, що фільм «Межа» виходить у міжнародний прокат і буде демонструватися разом із міжнародними блокбастерами, а надто – роботу нашої команди побачать глядачі з усього світу».

Одна із головних героїнь фільму «Межа» – акторка Римма Зюбіна – відзначила, наскільки важливо для українських акторів брати участь у подібних міжнародних форумах, які надають їм можливість презентувати і власний талант, і мистецтво своєї країни.

«Для акторів дуже важлива участь у подібних фестивалях, адже можна працювати все своє життя, бути неймовірно талановитим, але невідомим широкому загалу. Що більше ми показуємо світові – то більше ми інтегруємо у нього. Ми не можемо замикатися лише в своєму просторі і, на щастя, кіно має можливість інтегрувати у світ важливі речі. На мій погляд, українська сторона – від операторської групи до художників – неймовірно високого класу професіонали, і не було відчуття того, що ми чогось не можемо. Навпаки – я пишалася тим, що працюю з цими талановитими людьми», – поділилася своїми враженнями Римма Зюбіна.

Нагадаємо, що у період із 30 червня до 8 липня проходить 52-ий Міжнародний кінофестиваль у Карлових Варах (Чеська Республіка). Він є найбільшим і найстарішим кінофестивалем класу «А» у Чеській Республіці та одним із найпрестижніших у Центральній і Східній Європі. Цього року в головній конкурсній програмі кінофестивалю буде представлено повнометражний українсько-словацький художній фільм «Межа» режисера Петра Беб'яка, а в конкурсній програмі «Із Заходу на Схід» – фільм «Стрімголов» Марини Степанської.

Прес-служба Мінкультури

ПРИНАГІДНО

Стрічка «Межа» – це перший в історії незалежної України українсько-словацький копродукційний проект, що був відібраний для участі у кінофестивалі найвищого рівня. Окрім словацьких, у стрічці зіграли відомі українські актори: Римма Зюбіна – лауреатка першої Національної кінопремії «Золота Дзига», Станіслав Боклан, володар «Київської Пекторалі» за найкраще виконання чоловічої ролі та молодий український актор Олександр Піскунов.

«Межа» є одним із переможців Дев'ятого конкурсного відбору Державного агентства з питань кіно України, фільм відзначений призом конкурсу Works-in-progress індустріальної секції Baltic Event XX Міжнародного кінофестивалю у Таллінні (Естонська Республіка). Виробництво фільму здійснила компанія «Гарнет Інтернешнл Медіа Груп» спільно зі словацькою компанією «Wandal Production, s.r.o.».

В основу сценарію кримінального трилера лягла реальна історія, що відбулась у словацькому прикордонні напередодні приєднання Словаччини до Шенгенської зони. Зйомки проходили на території України, Чехії, Словаччини.

Міністерство культури України, за рекомендацією Експертної ради з питань нематеріальної культурної спадщини при Мінкультури, включило до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України два нові елементи: «Пісенна традиція села Лука Києво-Святошинського району Київської області» та «Технологія виконання вишивки «білим по білому» селища Решетилівка Решетилівського району Полтавської області» (наказ Міністерства культури України від 29.06.2017 року № 561).

«Важливо вести системну і кропітку роботу із залученням експертів з відновлення і включенням унікального культурного надбання українців до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини. Я радий, що

ній традиції, є колядки, щедрівки, веснянки, купальські, жнивні, весільні, коліскові, протяжні пісні (пісні про кохання, сирітські, наймитські, чумацькі, козацькі, побутові, історичні, балади, романси), жартівливі й танцювальні пісні та псалми. Саме вони і становлять унікальну пісенну спадщину села Лука, яка формувалась протягом багатьох століть. Загалом репертуар колективу складають 316 композицій.

Показовим для гурту є варіативність виконання пісень, яка проявляється у коректній змінності музичного контуру заспівів та виводів. Практично кожна учасниця гурту має власний, яскраво виражений індивідуальний стиль, свій арсенал прийомів імпровізації у співі.

Елемент «Технологія виконання вишивки «білим по білому» сели-



Решетилівська вишивка «білим по білому»

«РЕШЕТИЛІВСЬКА ВИШИВКА» ТА «ПІСЕННА ТРАДИЦІЯ СЕЛА ЛУКА»

нині цей список поповнюється унікальною решетилівською вишивкою, яка славила й надалі славитиме Полтавщину та якою, як я знаю, цікавляться навіть у далекій Японії. А також самотні пісні Київщини, які демонструють древній пласт української культури, доносять в обрядових піснях наші традиції та звичаї. Власне, ці речі і є тим фундаментом нашої держави, що творять нашу ідентичність. Ми маємо і надалі збирати ці перли, аби зберегти і примножити їх для нащадків. Як держава – ми продовжуватимемо готувати номінаційні досє в частині нематеріальної культурної спадщини задля визнання їх ЮНЕСКО. Як це раніше було зроблено з «Козацькими піснями Дніпропетровщини» та «Петриківським розписом», – сказав міністр культури України Євген Нищук.

Так, елемент «Пісенна традиція села Лука Києво-Святошинського району Київської області» охоплює собою практично весь жанровий спектр українських народних пісень. У репертуарі фольклорного гурту «Червона калина», який і працює в цій пісен-

ща Решетилівка Решетилівського району Полтавської області» вже давно є візитівкою краю. Її особливість – у характерному поєднанні численних технік: до 5–7 одночасно. Поєднання лишви, ажурних мережок, вирізування, виколування й особливо ювелірних технік – «солов'їні вічка», «зерновий вивід» – робить речі, виконані в цій техніці, справжнім твором високого мистецтва. При цьому розкривається все багатство і краса візерунків, ювелірність їх виконання. Решетилівська вишивка «білим по білому» – своєрідний художній засіб, який асоціюється з красою морозних візерунків.

Основними носіями і центром збереження сучасної вишивки «білим по білому» є майстри та викладачі Решетилівського художнього професійного ліцею, вишивальниці приватної майстерні художніх промислів «Соломія», викладачі та учителі Решетилівської дитячої школи мистецтв, Решетилівської гімназії імені І. Олійника й творчі родини.

Прес-служба Мінкультури

Почну з твердження, яке здається декому єретичним, але яке водночас важко спростувати, залишаючись у рамках звичайної логіки.

У другій половині ХХ століття оперне мистецтво (в тому розумінні, яке заклали в нього великі композитори минулого) зазнало драматичних і дуже неоднозначних змін. Адже і Верді, і Вагнер, і Шостакович ставилися до своїх творів як до музичних драм, де розуміння кожного слова важить анітрохи не менше від музики. Натомість спричинені економічними стимулами (велетенські гонорари «зірок» зумовили короткі ангажементи, й переучувати партії щоразу новою мовою стало складно) перехід до практики виконання опер мовами оригіналів звів цей елемент розуміння кожного слова нанівець. Попри наявність тако з перекладом, опера повсюдно перетворилася на поєднання вокалізів і пантоміми (часто доволі екстравагантної – на тлі не менш екстравагантної сучасної сценографії). Але драматичні репліки, які є в кожному оперному шедеві, вже ні в кого не викликають відчуття морозу по шкірі.

Відразу хочу застерегти: я в жодному разі не заперечую права на існування того, що називають оперою зараз. Я розумію, що вже встигло з'явитися нове покоління театралів, і тим, хто шалено аплодує сьогодні Людмилі Монастирській в «Аїді», «Турандот» чи «Тосці», здебільшого вже глибоко байдухе до значення слів, які «опера дівка» проголошує зі сцени. Але визнаймо очевидне: це – принципово інший жанр, аніж той, у котрому реалізували себе Карузо, Баттістіні, Руффо, Шаляпін, Крушельницька, Мишуга, Гміря, Козловський, для яких важило значення кожної окремої репліки...

Звісно, й опера як музична драма цілком не вмерла. У світі є доволі першорядних театрів, які опираються уніфікованій системі оперного «біг-маку». В Лон-

УКРАЇНОМОВНА ОПЕРА: ЗАГИБЕЛЬ ВІДКЛАДАЄТЬСЯ?



доні поруч із Ковент-Гарден (де співають мовами оригіналів) існує Англійська національна опера, де все виконують виключно в перекладі, й там зовсім не думають змінювати репертуарну політику. Французи часто ставлять саме французькі версії великих італійських та німецьких опер (благо, їх особисто освятили свого часу Доніцетті, Верді й Вагнер). Німці так само не зрікаються своєї мови, особливо, ставлячи комічні опери. Навіть в Метрополітен-опера – етало-

ні практик сучасності – «Чарівна флейта» Моцарта ось уже десять сезонів іде саме в англійському перекладі, аби її розуміли всі слухачі, включно з наймолодшими. А славетний Бергман зняв з тих самих міркувань свою знамениту телеверсію тієї ж «Чарівної флейти» по-шведськи...

І тільки в Україні загибель україномовної опери як музичної драми майже стала доконаним фактом. Попри те, що українська мова вокалізується незгірш від італійської, а до створення корпусу українських оперних перекладів долучилися першорядні поети й перекладачі (Максим Рильський, Павло Тичина, Микола Бажан, Борис Тен, Микола Лукаш), упродовж минулої чверті століття наші провідні оперні театри відмовилися від їхнього доробку цілком. Ба більше, як свідчать публічні дискусії останнього часу, теперішні очільники Національної опери України вважають дикістю навіть порушення питання про повернення української мови на їхню сцену...

Але дуже часто найбільш вартісні речі в Україні роблять саме волонтери. Тобто ті, хто зовсім не мусив би робити цього за безпосереднім колом обов'язків. І хто не претендує на зиск від своєї роботи. Тож україномовну оперу від остаточної загибелі рятують саме вони.

здатні: жодне табло не може забезпечити негайного розуміння реплік, а передати комізм інтонацій і поготів. Відтак протягом минулого сезону в Київській опереті було поставлено послідовно «Дзвіночок» Доніцетті, «Севільського цирюльника» Россіні й «Телефон» Менотті – і всі три комічні опери йдуть тут у перекладі українською мовою.

Найбільшу увагу публіки очікувано привернув невмирущий «Севільський цирюльник» у постановці самого Богдана Струтинського. Для нього було використано давній, дещо відредагований переклад Максима Рильського. Постановку, за українськими мірками, слід вважати експериментальною (хоч для західних театрів ані міманс на роликах, ані переміщення дії в останньому акті – з початку ХІХ до другої половини ХХ століття нікого не здивували б). Дещо несподіваними виглядають кадри кінохроніки зі Сталіним і фото його жертв на тлі знаменитої арії дона Базіліо про поговір. Але загалом сценічна дія пружна й динамічна, підтримує неослабну увагу публіки аж до фіналу.

Дехто сумнівався: чи до снаги класична опера Опереті (де вимоги до музики і вокалу традиційно таки дещо інші)? Але оркестр під орудою Сергія Голубничого грав рівно і злагоджено, нічим не поступаючись колегам з Національної опери. У тому складі вокалістів, який чув автор цих рядків, вирізнявся сильний і «політний» баритон Фігаро – Сергія Авдеева. Аж ніяк не псували ансамблю Бартоло – Ігор Тихонов, Базіліо – Анастолій Супрун, Берта – Ганна Довбня, Фіорелло – Арсен Курбанов. Чарівна Розіна – Олена Арбузова – продемонструвала добре володіння порівняно невеликим за обсягом, але культурним і тембрально красивим сопрано. Не кажу вже про те, що всі співаки виявилися добрими акторами, на яких було просто приємно дивитися, і навіть зблизка (це далеко не завжди можна сказати про наших провідних оперних солістів). А



тривала овація по завершенні не лише сумнівів: «Севільський циркульник» в Опереті матиме довгу і щасливу сценічну долю.

«Дзвіночок» Доницетті був уже відомий київській публіці: вперше його привіз на гастролі у 1982 році тодішній Кіровський театр, у головній партії виблискував тоді ще молодий Сергій Лейферкус; а кілька років тому цю постановку, з використанням російського тексту Юрія Дімітріна, що є фактично новою версією лібрето, повторила й оперна студія Національної музичної академії. Але Київська оперета пішла на певний ризик, звернувшись до українського перекладу саме оригінального лібрето опери, яка – і в цьому могли перекопатися слухачі – в постановці Віталія Пальчикова виявилася цілком конкурентоспроможною.

Натомість класика оперного жанру середини ХХ століття Джана Карло Менотті, твори якого прикрашають сцени більшості оперних театрів світу, в Україні досі майже не знають (дається знаки відома інертність наших оперних театрів, про яку не писав тільки ледачий). У чи не найвідомішій одноактній Менотті «Телефон» діють троє – дівчина Люсі, закоханий у неї хлопець Бен, який поспішає на потяг, і... телефон, по якому безперервно теревенить Люсі, не даючи Бенові освіднитися в коханні. Коли композитор писав свою оперу в 1948 році, існували тільки стаціонарні телефони з дротами.

У яскравій постановці молодого режисера Юлії Журавкової герої, звісно ж, тримають у руках мобільники – і це робить дію ще органічнішою з погляду сучасної публіки. Цьому сприяє й дуже добрий переклад, теж авторства Юлії Журавкової. Річ у тому, що оперний переклад має свої особливості (слова повинні жорстко лягати на ноти, й вища нота автоматично визначатиме наголос). А пересічна довжина слів в англійській мові майже вдвічі коротша (менше ніж півтора склади), аніж в українській (чи італійській). Отже, перекладач має виявити неабияке вміння, аби фрази, попри все, звучали природно. Це молодій режисерці-перекладачці цілком вдалося.

Перу Юлії Журавкової належить переклад ще однієї одноактної композитора: «Стара діва та злодій». Отже, цілком природно було б, якби театр поставив і цю оперу, даючи її разом із «Телефоном» – і тоді публіка отримала би повноцінний вечір, присвячений одному з найбільших класиків оперного жанру, відкриття якого в Україні – ще попереду.

Говорячи про перспективи загибелі/виживання україномовної опери, не можемо оминати ще одного задуму, цього разу волонтерського вже у чистому вигляді. Йдеться про проект «Світлова класика українською», підтриманий фондом «Вікімедія».



Його ініціатором виступив молодий, але вже відомий київський композитор і піаніст Андрій Бондаренко, який водночас був засновником і першим головою ГО «Вікімедія Україна». За минулі 5 років зроблено чимало: поставлено старовинні опери «Дідона та Еней» Перселла (лібрето переклала Олена О'Лір) і «Сокол» Бортнянського (музичний керівник постановки – Наталія Свириденко, лібрето переклав Максим Стріха). Клавир «Сокола» з цим перекладом надруковано в 2013 році – і це був узагалі перший оперний клавир, опублікований у незалежній Україні. Проведено низку концертів вокальної класики в українському перекладі. Уже цього року реалізовано дуже цікавий проект – вперше в перекладі українською виконано всю вокальну спадщину Фридерика Шопена.

Нарешті, 18 червня в Київському будинку вчених відбувся великий концерт «Опери В. А. Моцарта – українською». На ньому прозвучали арії та ансамблі з трьох найпопулярніших опер композитора в перекладах двох знаних майстрів слова – Миколи Лукаша і Євгена Дроб'язка. Ці переклади мали вже сценічне життя. На сцені Національної опери (яка називалася тоді Державною оперою УРСР, проте всі вистави там ішли українською) у 1960-і з успіхом ішла «Чарівна флейта» у перекладі Євгена Дроб'язка (досі пам'ятаю зловісну Царицю ночі – Белу Руденко, і зворушливу Паміну – Клавдію Радченко). Ще раніше, в 1950-і, на сцені Оперної студії Київської консерваторії в його ж перекладі йшло «Весілля

ни Молостової, наприкінці 1998 року – коли «італьянізація» театру вже відбувалася повним ходом. Великій оперній режисерці (етнічній росіянці!) при цьому довелося подолати неабиякий опір тодішнього директора театру (українця, і навіть члена головної ради «Просвіти»). Але, на жаль, невдовзі потому Ірина Олександрівна пішла з життя, а її «Дон Жуан» прогнозовано попрямував слідом за нею. У нового директора театру (контрабасиста й апаратника з останнього складу миському компартії) були вже зовсім інші пріоритети, і він упевнено очистив афішу театру від усіх залишків того явища, яке називалося україномовною оперою...

Отже, для деякого зі старших концерт став нагодою ще раз почути улюблену музику в обрамленні дуже доброї української поезії. Але для більшості молодих це вдалося першою можливістю зрозуміти прекрасні арії, ще й сповнені глибокого драматичного змісту. Стрижем і мотором концерту був сам Андрій Бондаренко, який замінив за ролям цілий симфонічний оркестр. Слухачам запам'яталися молоді бас-баритон Йосип Машталяр, баритон Назарій Давидовський, сопрано Христина Бедзір, Анна Слізінова (яка виконала дві арії у дуже вправній власній перекладах), Анастасія Король, Богдана Хіта, Оксана Євсюкова. Їх нерозривно підтримали досвідченіші Тетяна Киченко, Оксана Петрикова, Оксана Дондик. В інтродукції до «Чарівної флейти» дуже органічно прозвучав ансамбль трьох дам – Тетяни і Віти Мазу-

Фігаро» (з молодим ще Дмитром Пнатиюком у головній партії).

А «Дон Жуан» (поруч із «Лючією ді Ламмермур») ішов на сцені Національної опери в перекладі геніального Миколи Лукаша – тонкого знавця не лише десятків мов, але й музики. Востаннє його поновлено, за наполяганням Іри-



року і Таміли Романенко. Нарешті, завершився концерт блискучим виконанням знаменитої арії Цариці ночі вже відомою Ольгою Фомичовою.

Слід також відзначити: завдяки продуманій режисурі, аксесуарам та елементам акторської гри слухачі отримали не механічний набір арій та ансамблів, а більш-менш цілісну презентацію трьох найславетніших опер великого Моцарта. І ця презентація ще раз засвідчила: маємо і солістів, готових співати українською, і слухачів, готових ходити на україномовні оперні вистави. Причому, йдеться не лише про комічні опери, а й про великі драматичні полотна (автору, скажімо, дуже хотілося б іще колись почути україномовну «Травіату» в блискучому перекладі того ж Максима Рильського).

Звісно, не маємо багато чого іншого. Україномовні переклади класичних лібрето ніколи не видавалися, існували виключно як рукописи чи машинописи, і частину з них уже, очевидно, втрачено. Так, схоже, використаний у концерті переклад «Весілля Фігаро» зберігся тільки фрагментарно. Цю виставу поновили в тій-таки Оперній студії консерваторії у 1980-і, але, відповідно до тодішніх настанов, уже російською, а клавирів із підписаними раніше україномовними партіями ніхто не додумався зберегти. З погляду тодішніх вихователів нового покоління вокалістів, вони не становили жодної цінності...

Не становлять вони, на жаль, цінності з погляду керівників оперної галузі України, які у всьому демонструють відданість опері як наборові вокалізів із пантомімою (у нашому українському випадкові – здебільшого малоцікавою). Ще раз наголошу: автор – реаліст, і розуміє, що з економічних міркувань саме ці «вокалізи з пантомімою» й лишатимуться ближчим часом «мейнстрімом» світового оперного виконавства. Але в усьому світі існують паралельно й механізми підтримки опери як музичної драми, що виконується рідною для слухачів мовою. В Україні таких механізмів немає. Та й самої проблеми, на думку нашого оперного «істеблїшменту», не існує.

Отже, лишається сподіватися, що проекти, на кшталт описаних вище, сформулюють із часом новий «істеблїшмент» – інтелігентніший, спрямований не лише на економічні стимули. А поки – слід покладатися на волонтерів. Але якщо волонтерам пощастило врятувати всю державу в значно складнішій ситуації прямої російської агресії, то чому їм не до снаги й захистити від зникнення одне окремо взяте явище україномовної опери?

Максим СТРИХА,
доктор фізико-математичних наук,
перекладач, меломан зі стажем

Фото з концерту «Опери В. А. Моцарта – українською» в Києві Василя ШЕВЧЕНКА і Євгена БУКЕТА

«НЕБУДЕННА» СПОВІДЬ КВІТУЧОЇ ДУШІ



Живе на Уманщині жінка, душа якої «квітне віршами». Принаймні у цьому вона зізнається сама, бо так і назвала свою першу поетичну збірку. Вона стала її розрадою та монологом людини, що здатна говорити про своє наболіле і вистраждане, улюблене і потаємне – мовою поетичного слова.

Звати її Любов, і своєму імені вона надає надзвичайного значення: саме це почуття і є її головним покликанням у житті. Таким зізнанням починається збірка Любові Бойчук «Душа квітує віршами» та її перший розділ, який авторка назвала не менш промовисто: «З любов'ю про любов».

– Чому у вас все про любов? – спитали –
От про політику якби змогли...
– Любов'ю мене матінка назвала,

Любов'ю перед Богом нарекли...
Отаким настроєм пронизана вся поезія. Письменниця – перлинка за перлинкою – нанизала вірші у багате й щедра на почуття намисто, що може бути окрасою будь-якої людини, яка приміряє його до своїх переживань і понесе поміж люди.

А в поетичній добірці «небуденної жінки» – такі слова й образи, які не можуть у душу не запасти, бо в них не лише біль як відголоски пережитого, але й джерельна чистота залюбленої у світ і людей душі. Життя цю жінку балувало не щодня, а якщо відверто, то зовсім мало. Хоча філолог за освітою і вчителька за фахом та основною діяльністю, вона все своє життя чинила опір долі, коли та відверталася від неї усміхненим обличчям і вимагала бути не собою. Так виживають і перемагають сильні особистості, які розуміють своє покликання і радість у допомозі іншим.

Читаючи рядки наповненої любов'ю поезії Любові Бойчук, смієшся, але підсвідомо відчуваєш, як розправляються і твої крильця чи крила, а душа починає співати, відлунюючи суголоссям її думок. А як просто і водночас високо поетеса виспівала оду краю, де народилася! Можна розповісти лише словами її віршів:

Я ЗВІДСИ РОДОМ

*З лісів я родом, із низин поліських
(От не вросту у степові поля!).
Поміж вільшин була моя коліска,
Дзюбатиий бусол забавляв маля.*

*Лелечий клекіт – дивна колісанка,
Як пісня мамі, – доле, повтори! –
Нічого в світі так мені не жалко,
Як весен тих з дитячої пори.*

*Там у лісах душа не заблукає,
Де калиновий сяє оберіг,
Хоч подумки, але щодня ступаю
Я на священний батьківський поріг.*

У цій поезії розказано все. І про те, звідки ця сила духу й чистота помислів, глибина почуття любові до всього і всіх, хто оточує полісянку. Вони її охорона, оберіг та молитва, яку вона береже на розмову з Богом, коли життя жорстоко відгукується на люб'язність витонченої і рафінованої від природи людини. Йдеться про жінку, яка вистраждала свою долю і змусила її віддячити найціннішою монетою – говорити з людьми поетичним словом і знайти одностороннім серед тих, кого вона збагатить своїми поетичними скарбами.

Схоже, що таких у пані ЛЮБОВІ віднині буде вдосталь, адже її перша ластівка вже полетіла у свій виір, широко розправивши крила.

Леся САМІЙЛЕНКО

Пороздумувати на цю тему мене спонукала новина про те, що одна з найяскравіших і найуспішніших українських поетес нашого часу знову на висоті.

Лариса БЕЗСМЕРТНА

Цьогорічна, тобто 2016-а «Коронація слова» видалася для Тетяни Череп-Пероганич черговим святом перемоги, адже саме вона стала кращою в цьому найпрестижнішому літературному конкурсі – у номінації «Література для дітей та підлітків».

Здивування як такого у тих, хто знає попередні здобутки поетеси, прозаїка, журналіста пані Тетяни, – новина не викликала. Всі професійні ознаки цієї творчої

не читала і не знаю, та книжечку, як кажуть, проковтнула, мов цукерку з ромом, і трохи захмеліла від задоволення. Бува ж таке! А буває, коли йдеться про талановитий доробок жінки, яку Бог поцілував, і той, хто поруч, став втіленням його помислів та мрій. Адже мова йде про творче подружжя Пероганичів, яке вже давно заявило про себе не лише в літературних колах, але й в українському суспільстві – як одне з красивих і щасливих. Ростуть сини, тішать успіхами чоловік, який оточив свою дружину любов'ю, що переповнює її серце, і нею вона щедро ділиться з усіма.

Дізнавшись про новину, яка сталася на «Коронації слова», згадала все, чим хотілося поділитися із шанувальниками літератури давно, але щось та перешкождало це здійснити.

А ЧИ ДОРΟΣЛІШАЮТЬ ПОЕТЕСИ?..

людини перераховую неспроста, адже у кожній із цих позицій Тетяна Череп-Пероганич не лише успішна, але й неодноразово відзначена престижним нагородами. Її твори перекладені й на інші мови та збагачують уяву про українську літературу представників небайдужого до цього сегменту культури європейського люду.

Про збірку «Осінь дорослої жінки», яка вийшла у видавництві «Український письменник» минулого року, вже відгукнулись не лише літературні критики різних рівнів, але й колеги по перу. І вердикт цій книзі продиктований думкою про те, що твори, які надруковані в ній, – це вже зріла і водночас дуже лірична сторінка у творчості мисткині.

Усіх відтуків на цю поетично-прозову збірку, та ще з крапленим перекладів на інші мови, я



Тож з «Осені дорослої жінки» – найскромніше і «найпричесаніше» з того, що ця залюблена в ближніх поетеса подарувала моїй душі:

Тетяна Череп-Пероганич



ОСІНЬ
ДОРΟΣЛОЇ
ЖІНКИ

XXX

*Я роздягаюся, мов осінь,
Як лист – скидаю всі невдачі.
Печалі – птахами у просінь,
Лиш інколи дощами плачу.*

*Стою оголено-відверта.
Чекаю – прийдеши обігрієш.
Я від любові можу вмерти!
Така от! Що із цим ти вдієш?*

*Дар маю накидати пуга –
То королеви, то повії.
Чи не бойся поруч бути
Зі мною, друже-вітровію?*

Отака вона, доросло-дитинна жінка Тетяна Череп-Пероганич, що може собі дозволити бути відвертою у своїх думках до оголеності почуттів.

Бо має найсильніший з усіх обереги – родину, яка щохвилини веде її до здійснення добрих помислів і мрій.

ОГОЛОШЕНО РЕЗУЛЬТАТИ ДЕСЯТОГО КОНКУРСНОГО ВІДБОРУ КІНОПРОЕКТІВ

У період з 19 до 23 червня 2017 року Державним агентством України з питань кіно було проведено другий етап Десятого конкурсного відбору кінопроектів для формування програми виробництва та розповсюдження національних фільмів. Конкурс проводився відповідно до порядку, затвердженого Міністерством культури України.

Десятий конкурсний відбір відзначився рекордною кількістю кінопроектів, що претендували на державне фінансування. Під час першого етапу членами експертної комісії були опрацьовані 289 кінопроектів. Із них 164 допущені до другого етапу, який

відбувався у форматі відкритих пітчінгів. Два учасника відмовилися від подальшої участі.

Завдяки прямій трансляції в мережі Інтернет процедури проведення пітчінгів мав змогу побачити кожен охочий.

За результатами пітчінгів експертна комісія з питань кінографії 29 червня цього року затвердила узагальнений рейтинг перелік кінопроектів, що претендують на включення до Програми виробництва та розповсюдження національних фільмів на 2017/2018 рр. На підставі вказаного переліку експерти рекомендували Державному агентству України з

питань кіно здійснити формування Програми виробництва та розповсюдження національних фільмів на 2017/2018 рр., включивши до неї кінопроекти, які отримали середню оцінку не менше 37 балів – це 78 кінопроектів.

Як зазначив голова Держкіно Пилип Ілленко: «Якщо говорити про кількість поданих кінопроектів, то цей конкурсний відбір став для нас безпрецедентним, адже заявок було подано майже вдвічі більше, ніж попереднього разу. Нам знадобилися п'ять днів, щоб тільки заслухати і обговорити всі презентації, експертна комісія працювала з 9 ранку до 9 вечора. Але вразила не тільки кількість, а й висока якість представлених проектів».

НЕ ШУКАЙ ЩАСТЯ ЗА МОРЕМ, АБО ПРО ПИСЬМЕННИКА, ГІДНОГО НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Боже, як стрімко збігає час і губиться у нурті днин те, що здавалося незабутнім; як згасають у пам'яті блискітки подій оддалених, ніби вони відбувалися не з тобою.

Олександр КАВУНЕНКО

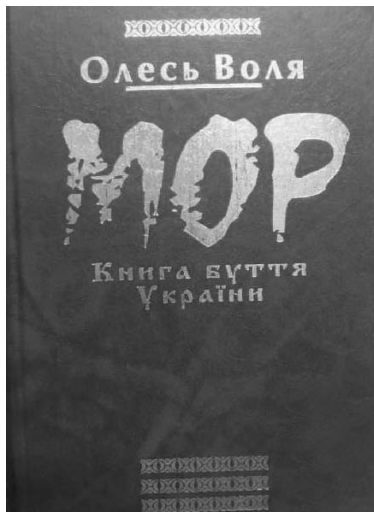
Та чи й не погадається відтак, що легше писати про людину, з котрою тількино познайомився, аніж про ту, з якою твої літа були окрилені духом побратимства?..

Олесю Волю – шістдесят п'ять, майже півстоліття з них – у літературі. Відомий сучасний письменник, мислитель, один із найавторитетніших дослідників голоду-геноциду в Україні 1932–1933 років. Вражає життєвий шлях автора таких фундаментальних праць, як «Мор. Книга буття України», «Піраміда духу», «Афоризми та думки», «Діалог з великими», романів «Усе починається з любові», «Степівщина», повістей «Я плавав на ранкову траву», «Завірюха» та інших; дивує його різючю-приголомшливий талант долати труднощі, не зупинятися на тернистій дорозі до самого себе.

А ніби ж учора закінчували разом університет, більшість випускників 1975-ого з головою занурювались у журналістику, а він із благословення Миколи Амосова – мудрого навчителя тогочасного – поринув на Байкало-Амурську магістраль. Там, у непривітно-суворій сибірській тайзі, працював кореспондентом, лісорубом, теслю-бетонником, копровиком, монтажником-верхолазом, монтером колії. Пізнавав життя не з підручників, запалившись зухвалою ідеєю витворити роман.

Проте невдовзі переконався, що шлях до зірок таки тернами болючими всіяний, що зблизка, по гарячих слідах подій, створити роман складно, аби він удався не занадто фрагментарним чи по-журналістськи – поспішливо-декларативним. Бракувало літературного досвіду. До того ж писати доводилося ночами, коли нарешті втихомиряться й поспнуть невгамовні гуртожитські пожилці.

Квапився якомога швидше виправдати сподівання знаменитого хірурга й не зрадити власну мрію будь-що стати письменником. Але й погамовував юнацьке нетерпіння, бо розумів: потрібен час, аби осмислити те, що відбувається з тобою і довкола. Ставив зависоку планку? Певно ж, бо завжди був надто вимогливий до себе. Вранці, бувало, шмату-



вав помережані рядками аркуші, викидав у кошик і... Вперто починав спочатку, жив, притискуючи одне добре діло до іншого так, щоб не було між ними проміжку. Адаже на його боці – молодість, майже абсолютне здоров'я душі й духу, здавалось, непідвладна обставинам вдача.

Так починався письменник Олеся Воля, вчорашній студент, завідник бібліотечний, а тут, на БАМі, – думно-непоступливий хлопчина з полтавського села Винники, готовий постояти не лише за себе, а й захистити інших. Не всім це подобалося, і за ним врешті влаштували гонитву пошарпані алкоголем «колишні інтелігентні люди», які не відходили в діалогах з юним бамівським Сквородою інших аргументів, крім «кардинальних».

Тож на БАМі наш герой міг загубитися не лише як творча особистість, а й фізично зникнути неоднораз. Докладніше про це довідуєшся зі «Щоденників», які ввібрали в себе сорок років його буття, а ширше мовлячи – соціального та культурного життя України й не тільки. У тих денниках – то стислі, як інформація до подальших роздумів, то розлогі, мов психологічно витончені новели, міркування зрілого письменника-філософа щодо мистецтва й природи творчості, Бога і віри; глибокі, як наукові трактати, але по-сповідальному щирі помисли про обшир і драматизм світу, що відкривався перед ним.

Діставши в буквальному сенсі відчутні удари долі, зрештою схиляється до думки Григорія Савича Сквороди про те, що не варто шукати щастя за морем, вертається до Києва, але – в умови, наближені до БАМівських. Живе, як і там, на «будові віку», в «общазі», працює кореспондентом газети у Чорнобильській зоні, провіднику на залізниці, заробляючи гроші на видання своїх перших книжок. І – продовжує збира-

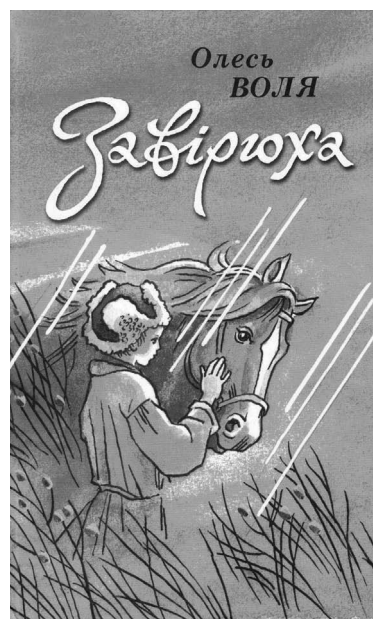
ти в радянській «Україні милій, та не всім» свідчення ще живих мучеників-страждальців, котрі дивом Господнім пережили голод 1932–1933 років. Аж і тут, удома, наздоганяють «нетоваришкореспондента» погрози анонімників, аби покинув це діло, бо інакше...

Не зважав, а чув натомість голос Олеся Гончара, який побатьківськи напучував його наприкінці вісімдесятих – початку «лихих» дев'яностих: «Все відкладіть, Олександр, а книгу про голодомор 1933-ого напишіть».

Коли «Безкровна війна» з'явилася друком, то ще один навчитель і порадник автора – Микола Амосов – так відгукнувся на неї: «Дорогий Сашо! Спасибі за книжку. Дуже жорстка правда, дуже потрібна. Молодець!»

Дата – 26. 11. 1991 р., нижче – P.S.: «Нещодавно читав Ніцше і тебе згадував...»

Олеся усміхнувся тому приписові: дискусії його з Миколою Михайловичем були часом гарячі не на жарт. Подеколи діставалося на горіхи навіть Леву Толстому, з яким Олеся Воля, попри авторитет свого візаві, дискутує-розмірковує вільно, розкуто, як рівний з рівним. І не лише з ним, а й з іншими «зірками»



літературно-філософської думки різних часів і народів, про що свідчить книга «Діалог з великими».

І – про найважливіше, в ім'я чого, власне, я вдався до цих стислих нотаток про свого побратима. Широко znana у світі Нобелівська премія, в тому числі – й літературна. Чимало достойних претендентів на неї. Білоруска Світлана Алексієвич не так давно дістала її



за твір про катастрофу на Чорнобильській атомній електростанції – художньо-публіцистичну річ, безсумнівно, варту уваги всепланетної.

А хіба менша за масштабами й значенням трагедія, що її оповів світові Олеся Воля у «Безкровній війні»? Хіба не гідний щонайвищою міжнародного визнання митець, кожне слово якого за-свідчує його синівську любов до матері-України? Громадськість культурна має заговорити про це, колеги-літератори – насамперед. Мільйони страдників, мученицький біль яких увібрив у себе Олеся Воля, додадуть свої голо-си, спозируючи з небес тутешне життя та його кумирів.

Нема пророка у своїй вітчизні, але є люди, чії твори пробуджують мислення, употужнюють дух співвітчизників. Такий Олеся Воля. Вірю в щасливий фінал його літературної долі, бачу схвильованого на освітлений прожекторами сцени з Нобелівською медаллю в руках. Хоча, звісно, не заради премій та престижу він торував свою многотрудну й неповторно-самобутню дорогу до мистецької вершини світу.

Погадалося відтак, про що мовив би він у традиційній промові Нобелівського лауреата. Можливо, про відчуття вітчизни, надто розмите у глобалізованому роді людському, в розповзанні його до чогось непередбачувано-первісного.

Можливо, про тотальний тваринний страх, у допотопній шкірі якого людність перебуває так давно, що вже звикла до нього – як до неминучої ознаки повсякдення. Але й – про нескореність людинолюбно-гуманного духу під час голодомору 1932–1933 років, про тих, хто нині у кривавій січі на Донбасі переборює жахи фронтового життя в ім'я волі й не лише української незалежності. Наголосить: переборює не стільки силою зброї, скільки снагою духу.

Нагадає молодшим колегам, що їм варто збагнути: страх – нице почуття, і назавжди забути про нього, усунути зі своєї майстерні все, окрім старих і вічних істин: любові до ближнього та всього живого на землі, доброти, честі, самопожертви, без чого будь-який твір – ефемерний, приречений на забуття. Скаже неодмінно, що, всупереч найпохмурішим прогнозам, відкидає точку зору про загибель людини; що навпаки – вірить: людина не просто вистойть у борні з глобалізаційними викликами, а перемаже.

Такі думки переконливо звучали б у «тронній» промові Майстра, бо випливають з усієї його творчості. Недаремно так часто й таким різним – залежно од відчуттів та настроїв персонажів – постає у його творах Сонце. Воно освітлює не тільки найпотаємніші закутки людської сутності, а й символізує віру людини в добро ще відтоді, коли жодної релігії на світі не існувало.

НАЙКРАЩА «БАБА ПРІСЯ» – У ХЕРСОНІ



П'єса відомого сучасного драматурга Павла Ар'є «Баба Пріся», яка ввійшла до збірника 2015 року «Баба Пріся та інші герої», побила всі рекорди.

Вперше її презентували на сценічних читаннях IV Міжнародного фестивалю сучасної драматургії «Драма.UA», а згодом естафету підхопив Львівський академічний театр імені Леся Курбаса, де знову відбулося сценічне читання. У 2014 році відомий та епатажний режисер Роман Віктюк поставив за цією п'єсою виставу «На початку та наприкінці часів» – на сцені Театру імені Мосради у Москві. За це пана Віктюка звинуватили у «демонстрації антиросійських настроїв». Потім виставу презентував режисер Олексій Кравчук у Львові (Львівський драматичний театр імені Лесі Українки). Згодом її почали ставити й інші театри України...

Та Херсонський обласний академічний музично-драматичний театр імені М. Куліша – унікальний серед усіх тим, що тут режисером вистави став сам драматург – Павло Ар'є. Тож те, як бачить спектакль автор п'єси, глядачі можуть побачити тільки у Херсоні. На 19-ому фестивалі «Мельпомена Таврії» комедійна трагедія Павла Ар'є «Баба



Елизавета ТАРАСОВА

Пріся, або на початку та наприкінці часів» була включена до програми. «Бабу Прісю» театр імені Куліша випустив кілька місяців тому. У головних ролях – Олена Галл-Савальська, Павло Костенко, Світлана Журавльова, Руслан Вишницький, Євген Гамаюнов... Були відзначені нагородами за «найкращу чоловічу і жіночу роль другого плану» актори Херсонського театру Павло Костенко (Вовчик) та Світлана Журавльова (Слава).

Історія про цікаві долі демонструється на прикладі однієї родини, яка живе за 30 км від Чорнобиля. Боротьба за виживання, яскравість людських характерів у екстремальних умовах показує глядачам те, як сильно можна любити і як люто ненавидіти. Баба Пріся, котру талановито втілила незрівнянна народна артистка України Олена Галл-Савальська, – неймовірно сильна жінка. Вона пройшла війну, вона пережила голодомор, вона знає життя так, як його не знає ніхто з її родини. Баба Пріся – наче загнаний звір, здатна як на страшні речі, так і на величні жертви. Баба Пріся має багато «скелетів у шафі», і всі вони поступово випадають із неї протягом вистави.

Неординарні режисерські рішення та стрімкі внутрішні зміни героїв створюють шалену динаміку і не дають заснути глядачам. Наприклад, коли Баба Пріся разом зі своїм онуком Вовчиком читають реп і бітбоксять. Павло Ар'є разом із художником-постановником Ольгою Гонобліною створили такий собі «часовий портал», через який можна побачити справжнє життя.

І сміх, і слюзи викликає у глядачів цей високохудожній динамічний спектакль, який тримає у напруженні й очі, і мозок. І хоч він не завершується «хепі-ендом» – кінцівка викликає потужний катарсис, який переживають як актори, так і глядачі.

На фестивалі PORTO FRANKO презентували неоперу-жах Hamlet.

Людмила
ОЛТАРЖЕВСЬКА

Сучасні театри, ті справжні, віддані, рафіновані, які прекрасно орієнтуються в трендах, авторитетах і пам'ятають найкращі зразки нещодавнього сценічного минулого, для сучасного театру були і залишаються безпомилковим лакмусовим папірцем точного визначення того, наскільки успішною і доречною стала та чи інша прем'єра. Їх можна зацікавити, натомість здивувати чи



ШЕКСПІР В АНДЕГРАУНДІ

шокувати – значно складніше.

Нещодавня прем'єра Hamlet від Івано-Франківського обласного музично-драматичного театру імені Івана Франка – найкраще тому свідчення. При всій повазі до Великого Барда, команді, що була запрошена до проекту з різних міст країни – Ірма Вітовська, Олексій Гнатковський, Юрій Хвостенко, Дмитро Рибалевський та інші, – режисер Ростислав Держипільський мав запропонувати ту родзинку, яка точно б гарантувала цій постановці місце серед найцікавіших прем'єр сезону. Родзинку у Держипільського знайшлося кілька. По-перше, він поселив Шекспіра у... підвалі, позбавивши його у такий спосіб помпезної процедури із відкриттям та закриттям завіси. По-друге, від душі поімпровізував із визначенням жанру вистави, означивши його як неопера-жах. По-третє, дав чітко зрозуміти, що класичного проголошення монологу «Бути чи не бути» глядач тут точно не почує.

Якщо не надто перейматися визначенням жанру вистави, зафіксованим на афіші, то можна сміливо стверджувати, що івано-франківський Hamlet (переклад Юрія Андруховича) – це музична трагікомедія з елементами... абсурду. Свої життєві муки Гамлет (Олексій Гнатковський) переживає на ліжку, у напівсні-напівзабутті. Власне, і відомий сюжет тут – як жаливий сон Гамлета, де відсутність Розенрацна, Гільденстерна, друга Горацио компенсують три стрункі діви готичної зовнішності, які й забезпечують вокальний супровід трагедії.

Страждання Офелії (Анастасія Блажчук) трансформуються у її божевільня – маленький білий рояль, притиснутий до грудей, так і не зіграв триумфальної мелодії. Сама ж героїня – юна копія досвідченої і битої життям Гертруди (процес перевдягання в ідентичні строї з червоною

спідницею та чорним корсетом й натягування білої перуки відбувається на очах у глядачів). Або ж спроба сховати за навмисною дорослістю юну душу, якій не судилося вирости, розквітнути, ошасливити своєю ширістю тих, хто поряд...

Герої мігрують між колонами театрального підвалу, трубами, різними інженерними конструкціями, примушуючи глядачів витягувати шиї і згадувати відомі їм пози з йоги, аби побачити ту чи іншу сцену. (До речі, глядачок попереджають про необхідність зручного взуття, і в цьому теж новизна проекту, адже в театрі доречними зазвичай вважають черевики на високих підборах).

Але такий дискомфорт виправдовує справді цікаве, несподіване, провокаційне подання п'єси, фінал якої – повна протилежність розміреному початку. Екстаз, ледь не оргія на похороні? А чому б і ні? Адже наснитися може що завгодно...

Здобувши славу однієї з найцікавіших постановок театрального сезону 2016–2017, івано-франківський Hamlet виходить на міжнародну арену. Вже цього літа вистава стане учасником Шекспірівського фестивалю у Гданську. Про столичні покази поки що не йдеться. Адже, за словами авторів, потрібна локація тут – одна з найголовніших умов вистави.



Торонто, 25-го червня, 2017 року

Докторів Валерію Гайдабурі!

Вельмишановний Пане Докторе!

З великою приємністю повідомляю Вас, про надання Вам Премії імені Проф. Валерія Ревуцького створеної при Українському Драматичному театрі «Заграва» у Торонто, Канада, за ЛІДЕРСТВО У БИВЧЕНІ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ СВІТОВОЇ ДІЯСПОРИ.

Також вітаємо Вас з 80-літнім Ювілеєм з дня народження!

У Вашому доробку понад 5-ти книжок про театри в Україні і велика дослідницька робота театрального мистецтва світової української діаспори.

У Вас глибоке знання про Об'єднання Мистців Української Сцени Діаспори і долі багатьох його членів, акторів, співаків, режисерів та музиків. Наслідком Ваших досліджень є десятки публікацій в українській пресі та ряд книжок про театри діаспори.

Хочу тут навести тільки декілька прикладів як: «Летючий корабель Лідії Крушельницької»-2006 рік видання, «Театр розвіяний по світу» (2013).

Завдяки нашій спільній співпраці, у 2013 вийшла друком історія Українського Драматичного Театру «Заграва» у Торонто під назвою «ЗАГРАВА» Український театр Канади.

Нам було приємно вітати Вас на ювілей 50 ліття Українського Драматичного Театру «Заграва» у Торонто, у 2003-му році.

Як нам відомо, цього року Ви завершите свою роботу над книжкою про Ганну Борисоглібську під назвою: «ГАННА БОРИСОГЛІБСЬКА – КОРИФЕЙ СЦЕНИ СОВОРНОЇ УКРАЇНИ. ДОЛЯ І НЕДОЛЯ (1868-1939)».

Ваша наполегливість і систематичність в архівальних пошуках інформації про театральні мистецькі одиниці української діаспори викликають не тільки мій особистий подив, але і подив та шану багатьох мистецьких діячів української діаспори.

Йосип Терлецький

Заслужений працівник культури України
Художній керівник Укр. Драм. Театру
«Заграва» в Торонто.



Степан Генік-Березовський
адміністратор Укр. Драм. Театру «Заграва»

Письменники – живі люди, і потребують грошей на своє існування. І рідко ці гроші можна заробити самими лише книжками, особливо, якщо йдеться не про сегмент популярної літератури, а про белетристику.

Любов ЯКИМЧУК

Чи уявляють шанувальники літератури, за які кошти створюються книжки? А якщо ваша власна дитина хоче стати письменником і вже щось таємно пописує, що їй порадити? Як економічно виглядає існування людини цієї професії? Де беруться гроші на писання книжок?

У цій статті я хочу розказати про одну з можливостей фінансування роботи письменників – письменницькі стипендії та резиденції. Лише зауважу, що більшість із цих можливостей розраховані переважно на молодих авторів, хоч і є деякі винятки. Також важливо знати, що не вся література твориться коштом подібних стипендій, а радше навпаки. Коли я згадую своїх знайомих письменників, то розумію, що більшість із них пише книжки ні в яких не резиденціях, а у вільний від іншої роботи час. І лише до десятка українських авторів живуть завдяки власним літературним текстам. Це найуспішніші, і до цього можна прагнути. Втім, користуються письменницькими резиденціями, хоч, можливо, нерегулярно, усе ж трохи більше людей, і я думаю, що йдеться про сотні таких авторів.

У будь-якому разі, погодьтеся, пожити за кордоном, або й в Україні, не дбаючи про хліб насущний, – це гарна нагода, щоби звільнити голову від суміжної журналістської, перекладацької праці чи від роботи на заводі.

СТИПЕНДІАЛЬНА ПРОГРАМА GAUDE POLONIA

Найбільш популярною серед українських митців, і тут нема

ГРОШІ НА ПИСЬМО



Центр Белладжю

обмеження в самих лише письменниках, є піврічна резиденція в рамках стипендіальної програми міністра культури і національної спадщини Республіки Польща – Gaude Polonia. Програма призначена для молодих митців і перекладачів польської літератури з країн Центрально-Східної Європи віком до 35–40 років.

Відбір стипендіатів відбувається шляхом конкурсу. Від кандидатів вимагається володіння польською мовою, щонайменше на початковому рівні, що його можна здобути за півроку занять. Також необхідно подати заявку про надання стипендії з власним мистецьким проектом, дві рекомендації від осіб, які є визнаними постатями в обраній галузі, у нашому випадку – від знаних письменників або літературних критиків, літературознавців, а також портфолію з власними роботами. Під час стипендії протягом шести місяців резидент має перебувати в одному з польських міст та спілкуватися з обраним куратором, часом (залежно від галузі) – відвідувати заняття. Щомісячно

стипендіат буде отримувати 3,5 тисячі злотих.

Детальніше про цю програму можна почитати на сайті Польського інституту в Києві. Заявки подаються польською мовою, тому слід усі матеріали підготувати завчасно, щоби був час для перекладу. Безліч українських митців уже побували на стипендії Gaude Polonia, зокрема, Сергій Жадан, Софія Андрухович, Андрій Бондар, Галина Крук.

До речі, вже розпочався новий конкурсний відбір, який триватиме до 15 жовтня 2017 року. Стипендіальна програма триватиме у Польщі з 1 лютого до 31 липня 2018 року.

РЕЗИДЕНЦІЯ ВІД ФОНДУ РОКФЕЛЛЕРА

Фонд імені знаменитого бізнесмена та благодійника Рокфеллера підтримує лідерів думки, теоретиків та практиків, які «сприяють благополуччю людства». Резиденція розташована в Італії та призначена для композиторів, авторів художньої й нехудожньої літератури, драматургів, поетів, відео- та фільммейкерів, танцівників, музикантів і візуальних митців. Також є окрема резиденція для викладачів, дослідників, професорів та інших науковців із будь-якої галузі наук.

Центр Белладжю, який опікується резиденцією, існує з 1959 року, тож має гарну репутацію та приймає справді лише найкращих. Зокрема, цього року у цій резиденції перебував класик української літератури Олександр Ірванець, де писав свою п'єсу про Революцію Гідності.

Усі, кого запрошують сюди, можуть насолоджуватися безтурботною робочою атмосферою на березі озера Комо, а також спілкуватися з різними митцями та науковцями, іншими резидентами. На цю резиденцію можна їхати з партнером, наприклад, із дружиною чи бойфрендом. Учас-

ники резиденції отримують безкоштовну кімнату, доступ до Інтернету і можливість користуватися бібліотекою. Тривалість перебування – чотири тижні. Найближчий період подання заявок розпочинається 1 жовтня і завершується 1 грудня 2017 року. Резиденція триватиме в 2018 та на початку 2019 року.

Центр зацікавлений у пропозиціях, які узгоджуються з роботою Фонду Рокфеллера, тому перед подачею заявки варто ознайомитися з діяльністю Фонду. Зокрема, основні проблеми, з якими він працює, – це ефективне здоров'я, екосистеми, забезпечення засобів до існування, трансформація міст.

РЕЗИДЕНЦІЯ CENTRAL EUROPEAN INITIATIVE

Стипендія Central European Initiative для письменників – це нагорода та резиденція, спрямована на заохочення транс-

тем Міжнародного літературного фестивалю Vilenica у Словенії. Серед минулорічних переможців – кілька українських письменників: Маріанна Кіяновська, Артем Чапай та Катерина Калитко. Податися на цю стипендіальну резиденцію можна буде лише навесні наступного року. Цьогорічного стипендіата ще не оголошено.

РЕЗИДЕНЦІЯ ВЕНТСПІЛС

Міністерство культури Латвії разом із міською радою Вентспілса та Латвійським літературним центром – на постійній основі проводить конкурс для письменників на участь у резиденції у Вентспілсі. Резиденція покликана допомагати латвійським письменникам інтегруватися у світову літературу шляхом запрошення іноземних письменників до себе.

Учасникам пропонують місце для творчості на березі Балтійського моря та можливість проживати й працювати у Міжнародному будинку письменника і перекладача протягом чотирьох тижнів. Кожен учасник матиме можливість отримати заохочувальну стипен-



Резиденція «Станіславський феномен» в Івано-Франківську

кордонного співробітництва та сприяння в галузі літератури. Можливість отримати стипендію є в молодих письменників віком до 35 років, що походять з Албанії, Білорусі, Боснії і Герцеговини, Македонії, Молдови, Чорногорії, Сербії та України.

Центральноєвропейську ініціативу було утворено групою країн регіону (Італія, Австрія, Угорщина, Югославія) з метою, зокрема, забезпечення підготовки Угорщини та Югославії до їх майбутнього членства у Європейському Союзі. Тож цю резиденцію також можна сприймати як частину євроінтеграційних процесів.

Переможець отримує грошову нагороду у розмірі 5000 євро на тримісячне проживання у будь-якій країні з Центральноєвропейської ініціативи. Під час цього терміну переможець буде працювати над літературним проектом, який він запропонував у своїй заявці. Також стипендіат стає гос-

дію розміром 280 євро. Під час резиденції плануються зустрічі з письменниками та перекладачами з різних країн, пропонується можливість участі в колективних творчих проєктах – фестивалях та семінарах. Усе, що треба для участі, – це заповнити заявку на сайті резиденції, показавши себе професійним літератором.

УКРАЇНСЬКІ РЕЗИДЕНЦІЇ

В Україні також час від часу з'являються можливості резиденцій, щоправда нестипендіальних, а таких, що пропонують безкоштовне проживання. Із тих, що вже мали місце, слід звернути увагу на резиденцію «Станіславський феномен» в Івано-Франківську для юних літераторів та Карпатську резиденцію для різного роду митців і менеджерів культури. А також можна тримати руку на пульсі, читаючи українські ЗМІ, присвячені культурі.



Резиденція Вентспілс

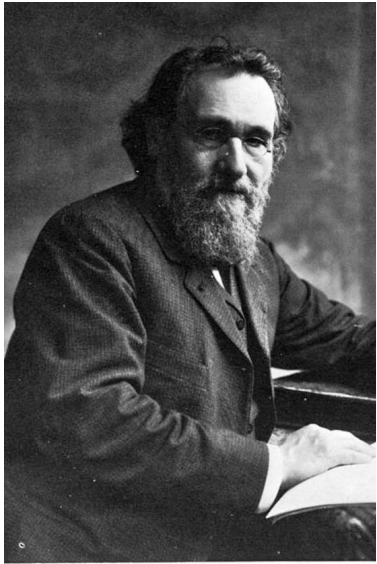
Перлина Європи – Україна, красень Дніпро, над ним у всяку пору року – сяйво куполів церков. Літньої пори Україна – це золотаві лани соняхів та пшениці, осінньої – студентки у віночках біля університетів. Україна...

Ольга ПУГАЧ

Один з аспектів життя-буття країни – науковий. Тут годилося би почати зі згадки про ректора Болонського університету, філософа та доктора медицини **Юрія Дрогобича** (1450–1494) з Червоної Русі, сина галицького солевара. Він був першим серед східнослов'янських мислителів, хто здобув учений ступінь у європейському університеті.

Від 1901 року світова громадськість критерієм значущості світових наукових здобутків вважає присудження Нобелівської премії. Є серед нобеліантів і визначні науковці, які походженням чи народженням, науковою працею пов'язані з Україною. Згадаємо про декотрих із них.

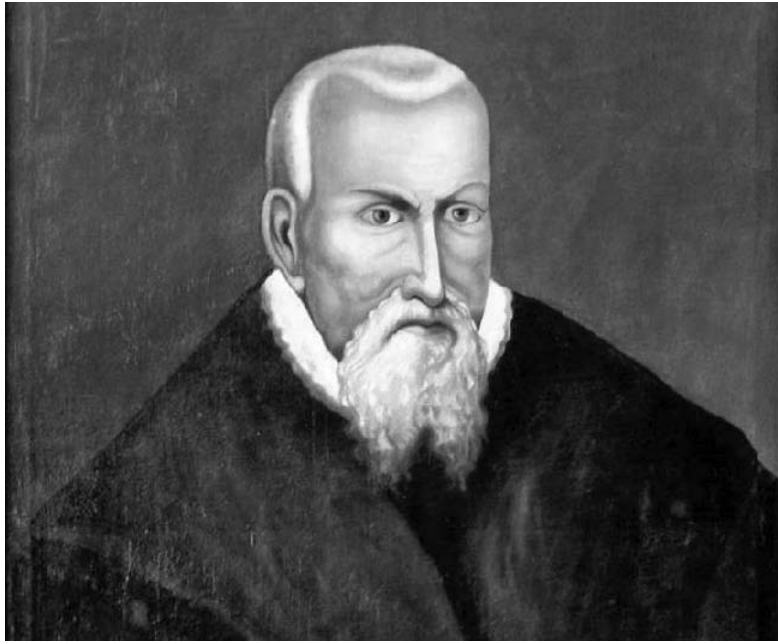
Ілля Мечников (1845–1916), Нобелівська премія з фізіології та медицини (1908). Він народився 1845 року в мальовничому селі Іванівці на Харківщині і ріс у невеликому маєтку батьків у Панасівці (нині Мечникове Дворичанського району Харківської області). У 1856 році Ілля вступив до другого класу Другої чолові-



Ілля Мечников

чої гімназії Харкова. Перше самостійне наукове дослідження Мечников опублікував у Німеччині у 18-річному віці. У Харкові сім'я Мечникових мешкала за адресою: вул. Різдянка (згодом – Енгельса), 1 (будинку зберігся до нашого часу). Мати науковця – донька Лева Неваховича, відомого письменника, який прийняв протестантизм. Батько – І. Мечников – походив із волоського боярського роду Спетару. Ще в 1711 році молдовська родина енциклопедиста та полігота Милеску-Спафарія переїхала до Російської імперії, а

РЕПЕР НОБЕЛЯ



Юрій Дрогобич

вже його онук Юрій молдовське прізвище Спетару (або *spada are* – «той, що має меч») – поміняв на Мечников.

Іллю Мечникова можна закономерно вважати одним із найбільш ранніх та авторитетних дослідників у царині геронтології – дисципліни, для якої він першим запропонував назву. Мечников відомий, насамперед, як один із найпомітніших імунологів та мікробіологів, його відкриття зробили визначальний внесок у розвиток клітинної теорії імунітету.

У 1864–1867 роках Мечников працює в Німеччині та Італії, у 1868-ому захищає докторську дисертацію у Петербурзі. У віці 25 років (1870–1882) він обіймає посаду професора в Одеському університеті, але згодом змушений піти через ускладнення стосунків з адміністрацією закладу. У 1888 році він переїздить до Пастерівського інституту в Парижі, де пропрацював 28 років. Похований у Парижі.

До наших днів Мечников має надзвичайно високу наукову репутацію у всьому світі.

Петро Капиця (1894–1984), Нобелівська премія з фізики (1978).

Родина Капиць (по матері) – з українських волинських дворян Стебницьких. Дід П. Капиці – І. Стебницький (1832–1897), географ-топограф, член-кореспондент Петербурзької академії – народився в с. Волянщина (нині село Володарсько-Волинського району Житомирської області). Мати П. Капиці – О. Капиця (Стебницька) – педагог. Батько – Л. Капиця – з Бессарабії, походить із молдовського шляхетського роду Капиць-Милевських.

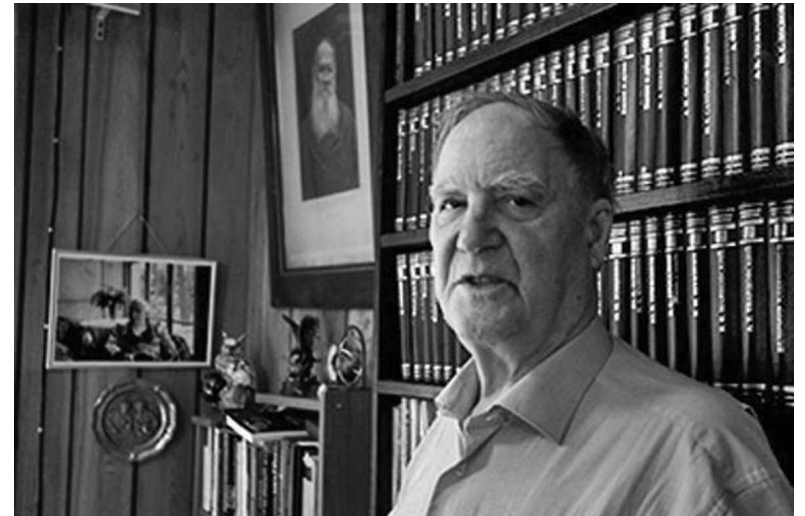
Наукова діяльність Петра Капиці почалася в Політехнічному інституті в Петрограді, який він закінчив у 1918 році. Кафедру фізики, на якій він працював, очолював Абрам Іоффе, який народився,

він вкотре приїхав до СРСР, назад йому повернутися не дозволили.

У 1935 році Капиця створює у Москві Інститут фізичних проблем, директором якого був до 1946 року, потім – із 1955-ого. У 1945 році – через конфлікт із керівництвом держави в період створення радянської атомної бомби – П. Капиця був усунутий з посту директора і 8 років перебував під домашнім арештом, але наукову роботу не припиняв.

Один із перших радянських радіобіологів, киянин Микола Бідзіля поділився спогадами про своє рідкісне везіння. За сприяння друзів йому пощастило якось наприкінці 1960-их потрапити на «капичник» – так молоді вчені називали семінар, який проводив сам П. Капиця: «Там я вперше почув про токамак – одну з технологій утримання плазми...»

Варто нагадати, що саме Петро Капиця висунув гіпотезу щодо природи кулястої блискавки. Широко відомі – квантово-механічний ефект Капиці-Дірака,



Петро Капиця

«температурний стрибок Капиці» та його відкриття надплинності рідкого гелію (формально – саме за це науковцеві присудили Нобелівську премію). На його честь названо астероїд.

Відомо, що у 1966 році він був одним із 25 діячів культури та науки, що підписали листа до генсе-

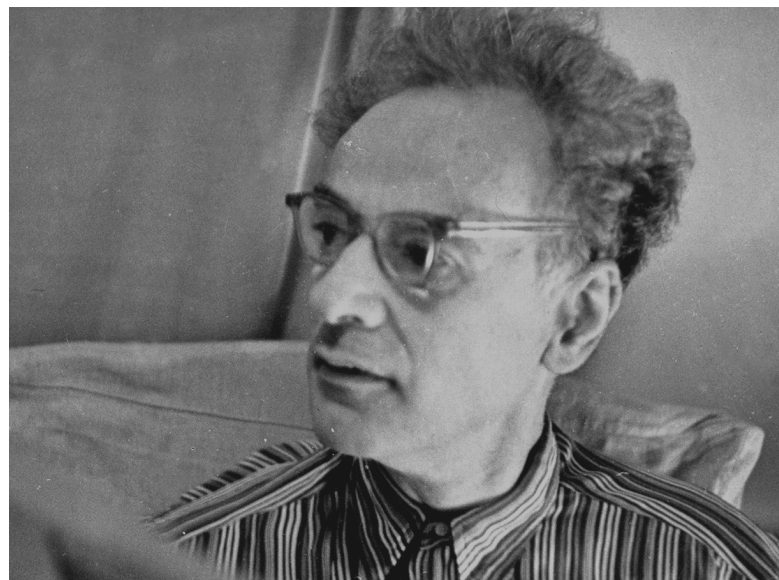
ка Л. Брежнєва – проти реабілітації Сталіна. Капиця також не раз відмовлявся підписувати листи із засудженням Андрія Сахарова.

Лев Ландау (1908–1968), Нобелівська премія з фізики (1962).

Його батьки – з білоруського міста Могилева, що на Дніпрі. Мати – Л. Гаркава-Ландау – за освітою лікар. Батько – Д. Ландау – інженер-нафтовик.

Народився Лев Ландау в Баку, у 14-річному віці вступив до Бакинського університету, а 1924 року перевівся до Ленінградського. По закінченні працює в Ленінградському фізико-технічному університеті, а у 1929–1931 роках – у науковому відрядженні в Німеччині, Данії, Англії та Швейцарії. У ті роки в Кембриджі знайомиться з П. Капицею.

У 1932 році Ландау переїздить до Харкова та очолює теоретичний відділ Українського фізико-технічного інституту. Наукову роботу поєднував із викладанням у Харківському університеті, де став завідувачем кафедри.



Лев Ландау

У ті роки в УФТІ панувала чудова наукова атмосфера. У Харкові, який став центром теоретичної фізики в СРСР, проводились міжнародні фізичні конференції за участю відомих західних вчених. В інституті вперше в країні розщепили ядро атома. Однак у 1937-ому почалися гоніння харківських вчених. Коли над Ландау нависла загроза арешту, Капиця запросив його на посаду в Інститут фізичних проблем у Москві. Все ж 3 травня 1938 року Ландау заарештували, але через рік він був звільнений – завдяки листу Нільса Бора та втручання Капиці, який взяв Ландау «на поруки». Після звільнення і до смерті працював в ІФП. Реабілітували науковця – через 22 роки по його смерті.

Академік Ландау вважається легендарною фігурою в історії світової науки. Квантова механіка, фізика твердого тіла, магнетизм, фізика космічних променів, астрофізика, квантова теорія поля, фізика плазми – ось неповний перелік областей, фундаментальний внесок у які зробив Лев Ландау.

Незважаючи на те, що вірус, який вимагає заплатити \$300 на біткоїн-рахунок, заразив понад 12 500 комп'ютерів у 64 країнах світу, у мене немає сумнівів, що початково він був націлений саме на Україну.

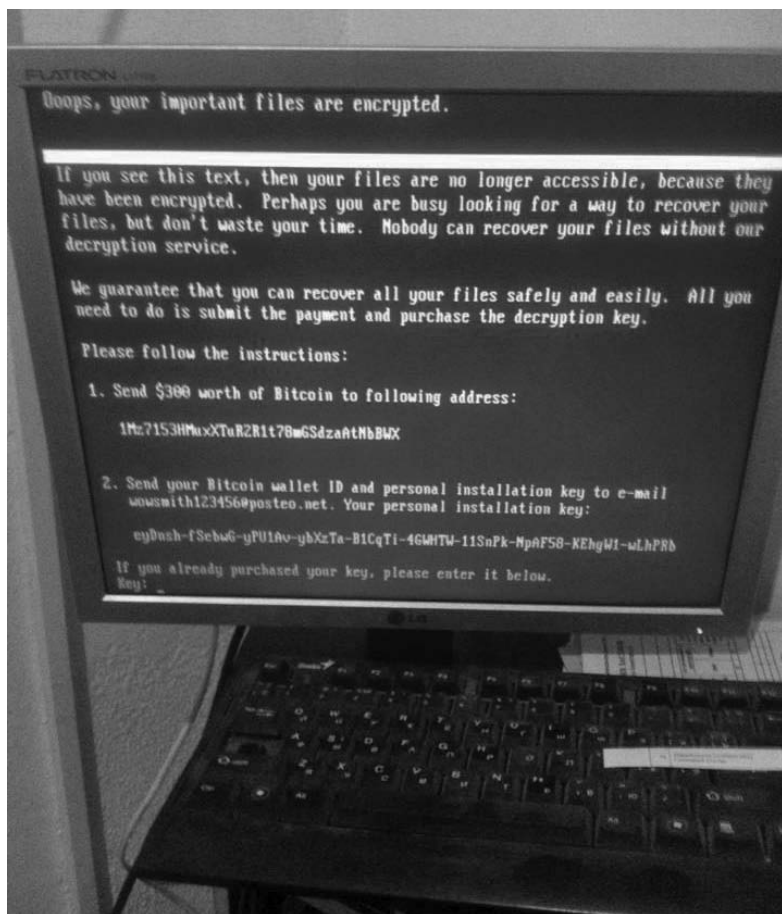
Євген БУКЕТ

По-перше, час активізації вірусу – 27 червня, близько 10.30. Одразу в кількох провідних держустановах, банках, енергокомпаніях, мережах автозаправок, супермаркетів, ЗМІ в цей час почалася хвиля завантажень оновлення програми M.E.Doc, яке несло в собі код вірусної програми. Вірусом протягом кількох годин були уражені Національний банк України, Кабінет Міністрів, Укргазвидобування, Кіберполіція України, Київстар, Vodafone, Lifecell, «Нова Пошта», «Укрпошта», «Укрзалізниця», Ощадбанк, Київський метрополітен, Чорнобильська АЕС, ДП «Антонов», аеропорт «Бориспіль», 24 телеканал, АТР... Перерахувати всі компанії немає сенсу – станом на 29 червня 2017 року до Національної поліції України звернулось 1508 юридичних та фізичних осіб із повідомленнями щодо блокування роботи комп'ютерної техніки за допомогою вірус-шифрувальника. Зараження відбувалося цілеспрямовано, щоби паралізувати всю інфраструктуру країни. У цьому сумнівів немає.

По-друге, це сталося напередодні державного свята – Дня Конституції. Замість святкувати – українці кілька днів відновлювали працездатність тисяч комп'ютерів.

І нарешті – назва вірусу. Чи тільки у мене одразу виникла асоціація з ім'ям та по батькові нашого президента Петра Олексійовича Порошенка на російський манер? «Совпаденіе? Не думаю!»

ВІТАННЯ ПЕТРУ О. ВІД «ПЕТІ. А» ДО ДНЯ КОНСТИТУЦІЇ



Уражений вірусом комп'ютер у НГЗВ. Фото Андрія Васюка

Кібервійна, інформаційна війна – триває. Тож не випадково атака була націлена і на засоби масової інформації. Близько 14.00 27 червня вірус уразив і Національне газетно-журнальне видавництво, яке видає, зокрема, газету «Культура і життя». Саме у «видавничий» день, коли оригінал-макет газети надси-

лається до друкарні. Упродовж кількох хвилин через мережу спільного користування були інфіковані понад дві третини наших комп'ютерів з операційними системами Windows XP та Windows 7. Зазначу: мій робочий комп'ютер, де встановлена Windows 10, що регулярно оновлюється, не постраждав.

Знаково, що і наше невелике державне підприємство потрапило в такий потужний список уражених найбільшою в історії України вірусною атакою. Вочевидь, працюємо у неприємному для ворогів руслі. Читачам і передплатникам хвилюватися не варто – робочі файли 26-ого номера газети «Культура і життя», який мав бути надісланий до друкарні, і весь редакційний портфель наступних номерів наш системний адміністратор Михайло Чіпак швидко врятував, скопіювавши файли на зовнішній носій в операційній системі Linux.

Petya.A використовує протокол зв'язку в локальних мережах, тому зараження відбувається досить швидко саме всередині компаній. Звичайні користувачі, як правило, не використовують такий протокол зв'язку, тому піддаються зараженню значно рідше. А от локальні мережі, де працюють сотні або тисячі користувачів (як наприклад, організації, що вже заразилися: вони частіше за все об'єднані в одну локальну мережу), є набагато більш уразливими і заражаються моментально. Варто зазначити, що вірус Petya.A розкидає вміст жорсткого диска по випадковим чином створених папках, а також блокує доступ користувача до жорсткого диска. Самі по собі файли здебільшого не піддаються шифруванню, тому окремі з них можна скопіювати через операційну систему типу Linux, здійснивши пошук за назвою чи вмістом у створених вірусом каталогах. У Windows зараження відбувається після запуску .exe файлу, який

приводить до падіння системи в «синій екран смерті» і подальшого перезавантаження. Тоді постраждалий бачить імітацію перевірки диска, після закінчення або примусового закінчення якої на екрані комп'ютера завантажується зовсім не операційна система, а екран блокування Petya.A.

28 червня Кабінет Міністрів України повідомив, що масштабна хакерська атака на корпоративні мережі та мережі органів влади була зупинена. Думаю, незабаром наслідки кібератаки будуть подолані й на локальних рівнях. Звісно, без сплати коштів на рахунок зловмисників (цікаво, що були зафіксовані випадки такої оплати з території України; станом на 14.00 за київським часом 28 червня зловмисник отримав більше 10 000 \$).

А от Раді національної безпеки та оборони й іншим державним органам слід терміново вирішувати низку нових викликів, що постали після найбільшої в історії України хакерської атаки. Від посилення інформаційної безпеки на всіх рівнях до масового запровадження в країні більш захищеної від зовнішніх впливів операційної системи Linux. Немає сумнівів у тому, що в найближчому майбутньому подібні атаки стануть звичним явищем, щоразу більш потужним. І наслідки їх можуть бути непередбачуваними або навіть фатальними. А вже війна триває.

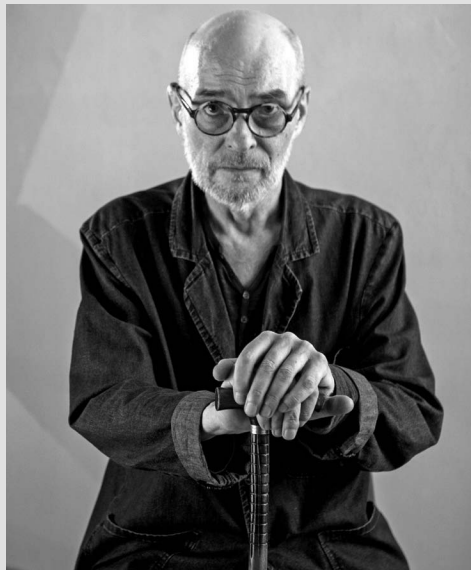
P.S. Редакції газет «Культура і життя» та «Кримська світлиця», долаючи наслідки кібератаки, ухвалили рішення про поступовий перехід на операційну систему Linux.

ПІШОВ ІЗ ЖИТТЯ ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХУДОЖНИК СЕРГІЙ ЯКУТОВИЧ

Міністерство культури України висловлює глибокі співчуття рідним, близьким та всім шанувальникам творчості великого українського художника Сергія Якутовича. Це непоправна втрата для всього мистецького середовища. Серед його творчих здобутків – плідна праця у сфері книжкової та станкової графіки, кінематографу й театрального мистецтва.

Похорон Сергія Якутовича та прощання з ним відбулися 29 червня.

З великої кількості мистецьких праць великого митця слід відзначити проілюстровані книги Миколи Гоголя «Тарас Бульба» та «Вечори на хуторі біля Диканьки», авторський проект «Мазепіана», ілюстрації до твору Ліни Костенко «Берестечко». Виставки Сергія Якутовича проходили у Києві, Львові, Парижі, Москві та багатьох інших містах світу. В кінематографі Якутович реалізував себе як художник-постановник



у фільмах Юрія Іллєнка «Молитва за гетьмана Мазепу», Володимира Бортка «Тарас Бульба» та Олеся Саніна «Поводир». Впродовж останніх років Сергій Якутович працював мало – через тяжку хворобу.

Сергій народився 21 листопада 1952 року в родині митців Олександри Павловської та Георгія Якутовича. Здобув художню освіту в Московському поліграфічному інституті (1973) та Київському художньому інституті (1973–1974). Одразу ж почав брати активну участь у виставковій діяльності в Україні та за кордоном, з 1978 року став членом Спілки художників СРСР.

З того часу був відзначений численними нагородами та званнями: премія з графіки Академії мистецтв СРСР (1979), Гран-прі Всесоюзної виставки «Молодість країни» (1980), Гран-прі міжнародного конкурсу «За мир» у Берліні (1981), премії міжнародних бієнале графіки в Братиславі, Любля-

ні, Кракові (1983–1988) та багато інших. У 1987 році йому було присвоєне почесне звання «Заслужений художник України». З 1996 до 1999 року працював у Іспанії.

У 2003 році отримав золоту медаль Академії мистецтв України, а в 2004 став лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка. Того ж року – член-кореспондент Академії мистецтв України. У 2008 здобув почесний приз фонду «Україна-3000» – за внесок у розвиток українського кінематографу, а також був відзначений почесним званням «Народний художник України».

Був одружений на художниці Ользі Якутович (1950–2009), з якою виховував сина Антона Якутовича (1975–2014). Передчасна втрата рідних людей стала для Сергія трагедією.

Прес-служба Мінкультури

У ПОШУКАХ ВІДПОВІДЕЙ НА БОЛЮЧІ ПИТАННЯ

**Рекомендую, ні, ПРОШУ,
прочитати книгу Марії
Савчин «Тисяча доріг» усіх,
хто її не читав. Я прочитав
і наче пережив події, що
описані на її сторінках.**

«Було четверте березня. Вдосвіта господиня поїхала до Рівного за хлібом. Вона ще не повернулася з міста, як перед вечором її донька повідомила нас, що люди говорять ніби сьогодні опергрупа відкрила бункер у Сухівцях. У ньому загинув старший чоловік без ноги і ще один або й два повстанці...

З її розповіді Орлан відразу зорієнтувався, що загинув визначний графік Зот-Бей. Орлан знав, що Зот перебував у надрайоні Буйного. Велика незаступна втрата в нашій боротьбі...»



У 1951 році з Москви надійшов наказ – «пресечь антисоветскую деятельность» Зота-Бея – Ніла Хасевича, бо гравюри з підпілля потрапили до делегатів Генеральної Асамблеї ООН та іноземних дипломатів, а потім були надруковані у збірнику «Графіка в бункерах УПА». Для розшуку митця було створено міжобласну оперативну групу, яку очолював капітан держбезпеки Борис Стекляр.

Дивно сьогодні чути від окремих начальників про те, що російські терористи повинні ще за життя заплатити за ті злочини, які вчиняють зараз проти українського народу і водночас репліки про те, що непотрібно чіпати старого Бориса Стеклера та намагатися притягнути його до кримінальної відповідальності за справи минулих днів, бо це неправильно і нічого не дасть.

«Тихий, задумливий ліс... У ті роки до нього вели криваві сліди не одного пораненого повстанця, гоненого опергрупами і спецвійськами МВД».

Як звірину, заганяли прислужники окупаційної радянської влади укра-

їнських героїв на смерть, підривали, труїли газом у кривках, глумилися над їхніми понівеченими тілами, виставляючи на показ і острах для інших, тисячами катували найдорожчих серцю українських повстанців людей, шантажували життям дітей і відправляли товарняками до Сибіру, а тепер ми маємо змиритися з тим, що вони спокійно живуть поряд із нами і отримують державні нагороди від імені незалежної України, проти якої боролися все своє свідоме життя!?

Чого ж дивуватися тому, як суди відпускають вбивць героїв Небесної сотні, і ті спокійнісінько вітають до Росії, під захист кремлівського режиму, який катував і вбивав українських героїв протягом всієї своєї історії і продовжує робити це зараз.

На превеликий жаль, за 26 років незалежності України ми не поставили крапки в розслідуванні і покаранні винних за злочини проти українського народу під час окупації України бандистським радянським режимом. І, як вірно відзначила координатор руху Євромайдан SOS Олександра Матвійчук, те ж саме буде, якщо ми не поставимо крапку в розслідуванні злочинів проти Майдану. Ми не перегорнемо цю сторінку. Як не перегорнули попередню. І як держава, далі просто йти не зможемо. Бо непокаране зло зростає до народження нового Януковича в майбутньому. Або до повернення кремлівської окупації.

Наче дивлячись у майбутнє, Марія Савчин завершила свою книгу «Тисяча доріг» такими словами: «Попри всю привітність мого оточення, я все ж спостерігала, з якими трудами закріплюється державна незалежність. З болем завважувала, що мій народ ще не став справжнім господарем своєї землі.

Йому важко визволитися з узвичаєних вікових пут неволи, яка залишила глибокі травми в його душі, його психіці. Я поверталася з Батьківщини у важких думках... Мене огортало тривожне передчуття, що це гряде велика битва за його духовність, його самоутвердження. Але цю битву мусять завершити перемогою вже майбутні покоління».

Якщо ми не змінимо хід історії зараз – то вже нашим дітям доведеться виходити на новий Майдан. Або боротися з нашим одвічним ворогом у новій війні. Якщо не поставити зараз усі крапки і не дати відповіді на всі болючі питання.

Ярослав АНТОНЯК



НАШІ ЛЮДИ З ЄВРОПИ

**Нашого цвіту – всюди по світу.
І особливо приємно, коли
цей цвіт пам'ятає, звідки він
родом, яке в нього коріння.**

Сам розвивається, ще й рідну землю величає, прославляє працею, добрим словом, плаєє традиції, прищеплює любов до Батьківщини – великої і малої – своїм нащадкам.

Нагоду познайомитися саме з такою людиною фастівчани отримали завдяки музейному проекту «Твої люди, Фастівщинно!», який продовжує діяти в рамках відзначення 85-річчя Київської області. Цього разу колектив державного краєзнавчого музею гостинно запросив до своєї вітальні Анну Багряню.

Для кого Фастів – не тільки географічна назва, а місто, яке «роблять люди», зібрались на зустріч із землячкою, відомою українською письменницею та перекладачем, поетесою та художницею, членом Національної спілки письменників України. Ця подія стала для них справжнім відкриттям. Відкриттям, що наповнює душу гордістю за свій край, який народжує надзвичайно обдарованих особистостей.

Анна Багряна (справжнє ім'я Ганна Багрянцева) народилася 1981 року у Фастові в родині місцевої інтелігенції. Дитинство майбутньої письменниці пройшло в селищі Борова та його околицях, спомини про які раз по раз зринають у її творчості. Її батько – літератор, видавець, журналіст Юрій Багрянцев, мати – вчителька іноземної мови, рідна сестра – також письменниця, журналістка, громадська діячка Олена Багрянцева.

Анна вийшла заміж за відомого болгарського поета Димитра Христова. У них народилася донька Оксаночка. Зараз у свої

чотири роки дівчинка добре розуміє українську і говорить нею, адже це – її рідна мова. І на запитання, ким вона стане, як виросте, впевнено відповідає: «Українкою».

Її маму чудово знають та шанують на Балканах. Анна Багряна – автор багатьох талановитих книжок, перекладених різними мовами. Власне, Анна й сама прекрасно перекладає зі слов'янських мов, адже добре розуміє і болгарську, і македонську; численні шанувальники її самобутнього таланту з задоволенням читають її переклади

належності до великої української родини, прийшли у вишванках.

Як взірць патріотизму, охарактеризував творчість Ганни головний редактор газети «Культура і життя» Євген Букет, представляючи її фастівчанам. Водночас, він зазначив, що Анна Багряна – це письменниця світового масштабу, яка вже і відбулась, і разом з тим, як людина багатогранна, ще продовжує пошуки, проявляючи себе в різних жанрах літератури і мистецтва.

Письменник, давній її друг і творчий наставник Євген Ду-



українською з польської, сербської, хорватської, албанської...

Анна влаштує імпрези в Болгарії, Македонії, вдало виступаючи на міжнародних фестивалях поезії у різних державах. Вона має багато почесних міжнародних нагород («Золотий пегас», «Срібне летюче перо» – у Болгарії, нагороду імені братів Міладінових – у Македонії), а в Україні відзначена, зокрема, престижними преміями імені Григорія Сковороди, Пантелеймона Куліша, медаллю Івана Мазепи, медаллю Українського фонду культури «За вірність заповітам Кобзаря» – до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка.

Взагалі, не лише Анна, а й її чоловік – болгарин Димитр Христо – великі патріоти України. За будь-якої нагоди Анна завжди розповідає про Україну, активно пропагує нашу державу та українську літературу в світі. А Димитр чудово перекладає з української: його стараннями у Болгарії вийшли антологія «Нова українська поезія» (32 автори), збірка віршів Василя Слалчука «Крилатий чоловік» тощо.

І на творчий звіт сім'я Багрянцевих: сама письменниця, її батько, мати і дочка, як знак при-

дар, із захопленням оглядаючи літературне надбання Багрянці, серед якого поетичні збірки «Суцвіття слів», «Поміж ізольованих снів», «Замовляння із любові», роман «Етимологія крові» та інше, наголосив, що в творах Анни бринить повсякчас душа народу, подих фастівської землі, з якої вона вийшла в люди. За що подякував і батькам, які народили і виховали справжнє надбання нації.

– У віршах і прозі цієї мініатюрної, чарівної жінки відчувається гігантський талант, величезна працьовитість, філософська мудрість, – резюмував він.

На одному подиху, як кажуть, пройшла презентація книжок Анни Багрянці у Фастівському краєзнавчому музеї. Її вірші – справді, магичні: раз почуєш і вже не забуваються. Познайомила майстриня слова земляків і зі своєю самобутньою прозою, зачитавши уривки з деяких оповідань...

Після таких зустрічей приходить приємне усвідомлення, наскільки багата наша земля різноманітними талантами. І хочеться все нових відкриттів! Очікуваних і несподіваних.

Фото Андрія ГЛАДЧЕНКА

